

PROGRAM ROZVOJA OBCE PINKOVCE

2023 - 2030

objednávateľ:

Obec Pinkovce

Pinkovce 29, 072 54 Lekárovce

IČO: 00325627

Štatutárny orgán: Natália Meňkőová –

starostka obce

spracovateľ:

OMNEA, s.r.o.

Kúpeľská 654/61, 073 01 Sobrance

IČO: 54922640

DIČ: 2121820338

Štatutárny orgán: Mgr. Patrícia Tižová, MBA - konateľka

grafické spracovanie:

Mgr. Patrícia Tižová, MBA

Rok spracovania : 2023

Verzia : 2.0

Schválené obecným zastupiteľstvom uznesením č. 42/2023 dňa 15.12.2023

© Obec Pinkovce

Základné údaje o obci

Názov obce:	Pinkovce
Okres:	Sobrance
Kraj:	Košický
Región:	Zemplín
Poloha (súradnice):	48°36'25"S 22°11'05"V
Nadmorská výška:	108 m n. m.
Rozloha katastra:	3,14 km ² (314 ha)
Počet obyvateľov:	184
Hustota obyvateľstva:	58,6 obyv./km ²
Prvá písomná zmienka:	1343
PSČ:	072 54
ŠÚJ:	522911
EČV:	SO
Tel. predvol'ba:	+421-56
Starosta obce:	Natália Meňkőová
Adresa:	Obecný úrad Pinkovce Pinkovce 29, 072 54 Lekárovce
IČO:	00325627
Web:	https://www.pinkovce.sk/
E-mail:	ocupinkovce@vknet.sk
Telefón:	+421 56/ 659 02 23

Zdroj: vlastné spracovanie na základe: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Formulár č. Ú 7 - Titulná strana dokumentu

Názov:	Program rozvoja Obce Pinkovce Programovacie obdobie 2023 - 2030
Územné vymedzenie:	Košický kraj, okres Sobrance
Územný plán obce schválený:	-
Dátum schválenia PRO:	15.12.2023
Dátum platnosti:	2023 - 2030
Verzia	2.0
Publikovaný verejne:	29.12.2023

Zdroj: vlastné spracovanie na základe: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

OBSAH

0 ÚVOD	8
ANALYTICKÁ ČASŤ	9
1 ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA	16
1.1 História obce	17
1.2 Analýza demografie a ľudských zdrojov	21
1.2.1 Demografický vývoj obyvateľstva	21
1.2.2 Veková štruktúra obyvateľstva	23
1.2.3 Národnostná a náboženská štruktúra obyvateľstva obce	24
1.2.4 Bývanie	26
1.2.5 Zamestnanosť	27
1.3 Analýza sociálnej infraštruktúry	31
1.4 Ekonomické spravovanie obce	33
1.5 Analýza cestnej infraštruktúry	33
1.6 Technická infraštruktúra	34
1.7 Analýza životného prostredia	35
1.7.1 Geologický vývoj	36
1.7.2 Hydrogeologické pomery	38
1.7.3 Klimatické pomery	38
1.7.4 Pôdne pomery	39
1.7.5 Ovzdušie	40
1.7.6 Odpad	41
1.7.7 Ochrana životného prostredia	41
1.7.8 Cestovný ruch	42
2 ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA	43
2.1 Väzby na strategické ciele KSK	44
2.2 STEEP analýza	46
2.3 SWOT analýza	47
3 STRATEGICKÁ ČASŤ	49

3.1 Strategický cieľ obce	51
3.2 Stav projektovej pripravenosti	53
3.3 Stanovenie kľúčových disparít a globálnych cieľov rozvoja	53
3.4 Zdroje financovania plnenia PRO 2023-2030	54
4 PROGRAMOVÁ ČASŤ	56
4.1 Projektové zámery	59
5 REALIZAČNÁ ČASŤ	68
5.1 Kontrola, monitoring a hodnotenie plnenia PRO 2023 - 2030	71
5.2 Vyhodnocovanie a spôsob modifikácie PRO 2023 – 2030	72
6 FINANČNÁ ČASŤ	73
7 ZÁVER	77

Zoznam použitých skratiek

CLLD – Miestny rozvoj vedený komunitou

ČOV – Čistička odpadových vôd

EFRR – Európsky fond regionálneho rozvoja

EK – Európska komisia

ESF – Európsky sociálny fond

EÚ – európska únia

EŠIF – Európske štrukturálne a investičné fondy

ha – hektár

CHVÚ – chránené vtáacie územie

IROP – Integrovaný regionálny operačný program

KF – Kohézny fond

KSK – Košický samosprávny kraj

MAS – Miestna akčná skupina

MDVRR SR - Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

MH SR – Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

MPSVR SR - Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

MŠ SR, MŠVVŠ SR - Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

MV SR - Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

MZ SR - Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

MŽP SR - Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

napr. – napríklad

NATURA 2000 - sústava chránených území členských krajín Európskej únie

NSRR – Národný strategický a referenčný rámec

NSRV - Národná sieť rozvoja vidieka

OPLZ – Operačný program Ľudské zdroje

PHSR – Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja

PRV – Program rozvoja vidieka

RIÚS - Regionálna integrovaná územná stratégia

ROEP - register obnovenej evidencie pozemkov

RO – Riadiaci orgán

SODB 2011 - Sčítanie obyvateľstva, domov a bytov 2011

SORO – Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom

ŠR – štátny rozpočet

TKO - tuhý komunálny odpad

ŠÚ SR - Štatistický úrad Slovenskej republiky

ÚV SR – Úrad vlády Slovenskej republiky

VÚC – Vyšší územný celok

ÚVOD

Program rozvoja obce (ďalej len ako „PRO“) predstavuje základný strategický rozvojový dokument podpory lokálneho a regionálneho rozvoja. Je hlavným strategickým dokumentom obce a určuje jej koncepčný a systematický rozvoj v horizonte 5 – 10 rokov. Program rozvoja obce je komplexným dokumentom analyzujúcim otázky rozvoja štruktúr zo sociálnych, ekonomických a ďalších aspektov, vo vzťahu k územnému plánu plní komplementárnu funkciu. Celý proces tvorby dokumentu, ale i jeho následná plánovaná implementácia, bola tvorená v kontexte základných princípov udržateľnej a efektívnej samosprávy lokálneho a regionálneho rozvoja, ako sú kooperácia, koordinácia, partnerstvo a participácia.

Hlavným cieľom PRO je perspektívne stanoviť hospodársky a sociálny rozvoj obce, eliminovať alebo zmierniť súčasné nedostatky a zamedziť prehlbovaniu disparít a disproporcií. Pri spracovaní strategického programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v Politike súdržnosti EÚ 2021-2027, Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR a legislatívny balík k fondom politiky súdržnosti EÚ na programové obdobie 2021 – 2027. PHSR je zameraný na podporu regionálneho rozvoja na miestnej úrovni. Pri jeho vypracovaní sa uplatňuje princíp partnerstva, čo znamená spoluprácu s príslušnými najdôležitejšími socioekonomickými partnermi v regióne. Dokument je spracovaný v súlade so zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v aktuálnom znení.

Pri spracovávaní dokumentu bola primerane zohľadnená odporúčaná Metodika na vypracovanie PRO obce, obcí a VÚC spracovaná Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR. V prípravnej fáze boli identifikované slabé a silné stránky územia a sociálno-ekonomických zdrojov, následne bol analytickými výstupmi definovaný rozvojový potenciál územia obce. Ciele a priority sú spracované v súlade s PHSR Košického samosprávneho kraja, ktorý spolu s Územným plánom vyššieho územného celku Košického kraja predstavujú základné a kľúčové dokumenty pre riadenie samosprávy v oblasti regionálneho rozvoja. Program rozvoja obce schvaľuje obecné zastupiteľstvo, ktoré bude zároveň aj realizovať vykonateľnosť, kontrolu, monitorovanie a hodnotenie tohto programu.

Analytická časť dokumentu obsahuje popis obce s jej základnými geografickými údajmi a hlavnými socioekonomickými charakteristikami, ktoré charakterizujú dynamiku sociálneho a ekonomického rozvoja obce. Súčasťou je súhrnná analýza rozvojového potenciálu, ktorá v rámci globálnych a špecifických cieľov, ako aj silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození dáva súhrnný pohľad na reálnu situáciu obce a jej rozvojové možnosti.

Druhá časť dokumentu je orientovaná na formulovanie strategického rozvoja. Strategická a programová časť je spracovaná na základe vzájomnej korelácie výstupov spracovaných obcou, PHSR KSK a potrieb a požiadaviek obce.

Program rozvoja obce rozvoja obce je spracovaný ako otvorený dokument a môže byť podľa potreby priebežne aktualizovaný a dopĺňaný.

ANALYTICKÁ ČASŤ

Východiskové dokumenty PRO:

❖ **Na miestnej úrovni:**

- *viacročný rozpočet obce*

❖ **Na regionálnej úrovni:**

- *Expertná štúdia a stratégia pre rozvoj kreatívnej ekonomiky Košického kraja*
- *Integrovaný regionálny operačný program „IROP“ - programový dokument SR pre programové obdobie 2021 – 2027, ktorého globálnym cieľom je: prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí.*
- *Koncepcia rozvoja sociálnych služieb KSK,*
- *Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja KSK*
- *Program obnovy krajiny Košického kraja*
- *Regionálna integrovaná územná stratégia Košického kraja*
- *Regionálna inovačná stratégia Košického kraja*
- *Stratégia CLLD*
- *Stratégia na zmiernenie sociálnej exklúzie v Košickom kraji*
- *Stratégia rozvoja vidieka KSK*
- *Stratégia trvalej udržateľnosti financovania opráv a údržby ciest II. a III. triedy v Košickom kraji*
- *Územný plán KSK*
- *Verejné investície na východnom Slovensku (OECD)*

❖ **Na národnej úrovni:**

- *Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011*
- *Národná stratégia regionálneho rozvoja SR*
- *Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR*
- ***Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR*** - zámerom bolo predstaviť pohľad Európskej komisie na identifikáciu hlavných rozvojových potrieb a výber tematických cieľov a priorít, ktoré by mali byť financované v rámci fondov Spoločného strategického rámca EÚ v podmienkach SR. Každý členský štát EÚ na základe schválenej legislatívy EÚ predloží Európskej komisii návrh Partnerskej dohody a taktiež aj operačné programy. V prípade Slovenska pôjde v rámci fondov politiky súdržnosti o Operačný program Slovensko. Prostredníctvom tohto programu sa budú môcť čerpať finančné prostriedky

z fondov EÚ v programovom období 2021 – 2027 vo výške 12,8 mld. EUR v rámci 5 cieľov politiky súdržnosti:

CP1: Inteligentnejšia Európa,

CP2: Zelenšia Európa,

CP3: Prepojenejšia Európa,

CP4: Sociálnejšia Európa,

CP5: Európa bližšie k občanom

- *Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2021 – 2027*

- *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku („všeobecné nariadenie EÚ“),*

- *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1058 z 24. júna 2021 o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde („nariadenie EFRR/KF“),*

- *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1057 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európsky sociálny fond plus (ESF+) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1296/2013 („nariadenie ESF+“),*

- *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1059 z 24. júna 2021 o osobitných ustanoveniach týkajúcich sa cieľa Európska územná spolupráca (Interreg) podporovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a vonkajších finančných nástrojov („nariadenie EÚS“),*

- *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1056 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Fond na spravodlivú transformáciu („nariadenie FST“),*

- *Partnerská dohoda SR určujúca stratégiu, priority a podmienky SR na využívanie fondov Európskej únie. Predstavuje základný národný dokument zastrešujúci všetky operačné programy SR pre aktuálne programovacie obdobie. Tento významný strategický dokument je základnou podmienkou pre využitie finančných prostriedkov z fondov EÚ v rokoch 2021 - 2027*

- *Program rozvoja vidieka 2021 - 2022*

- *Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030*

- *Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2030*

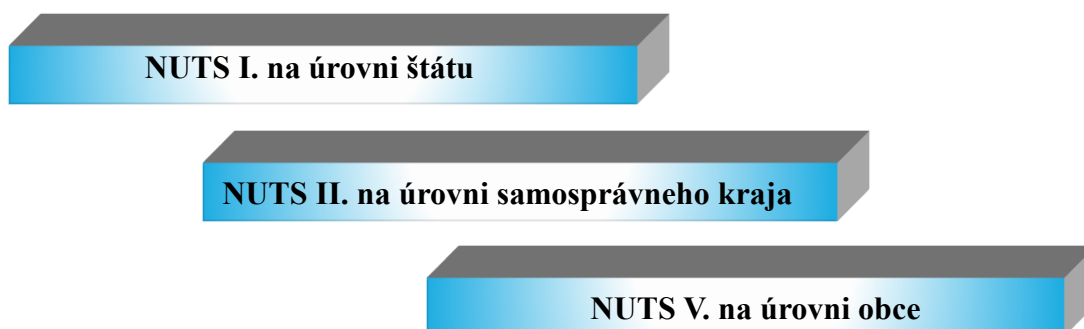
- *Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky*

❖ **Na nadnárodnej úrovni:**

- Stratégia Európskej únie 2030
- Spoločný strategický rámec EK
- Nariadenia EK
- CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji
- CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT)
- CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu
- CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu
- CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2030
- CENTROPE – Stratégia v oblasti kultúry a cestovného ruchu
- Národný (regionálny) rozvojový plán (RDP – Regional Development Plan), ktorý je hlavným dokumentom pre vyjednanie podpory zo Štrukturálnych fondov Európskej únie
- Sektorové operačné programy (SOP – Sectoral Operation Programme), ako taktické dokumenty vytvorené na úrovni ministerstiev, ktoré rozpracovávajú problémové celky stratégií majúcich plošný (celoštátny) charakter, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie.
- Regionálne operačné programy (ROP – Regional Operation Programme), ako taktické dokumenty, ktoré budú spracované na úrovni regiónov NUTS II a rozpracovávajú tie problémové celky stratégií, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie
- Rámec podpory spoločenstva (CSF – Community Support Framework), ktorý bude vytvorený na základe Národného rozvojového plánu v spolupráci s Európskou komisiou, je hlavným dokumentom vymedzujúcim poskytnutie podpory zo štrukturálnych fondov Európskej únie
- Strategické usmernenia Spoločenstva (SUS) – ROP odráža 1 usmernenie SUS t.j. „urobiť Európu a jej regióny atraktívnejším priestorom pre investície a prácu“

Analytická časť plánu vychádza z aktuálneho stavu a potenciálu obce s väzbami na širšie územie a odhad budúceho vývoja s dôrazom na možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce relevantné stratégie a koncepcie, plány a programy na regionálnej, národnej a nadnárodnej úrovni a využívanie vnútorného potenciálu územia, ktoré môžu značnou mierou prispieť k rozvoju obce, a konkurencieschopnosti miestnej ekonomiky a zvýšeniu životnej úrovne obyvateľov obce.

V súlade so snahou Slovenskej republiky o znižovanie rozdielov na úrovni rozvoja jednotlivých regiónov boli východiskom pri príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce nasledovné strategické dokumenty:

Účel vypracovania PRO:

1. Povinnosť mať program rozvoja obce stanovuje zákon.
2. Program rozvoja obce je prostriedok, ktorého súlad je posudzovaný pri žiadostiach o financovanie najmä z EÚ fondov a zvyšuje väčšiu šancu na zisk externých finančných prostriedkov.
3. Dokument predstavuje stratégiu obce v horizonte 5 – 10 rokov.
4. Združuje informácie o reálnych potrebách a víziách obce.
5. Stanovenie si jasných, konkrétnych cieľov a priorít rozvoja obce a zadefinovanie ciest ako ich dosiahnuť, ktoré zásadne napomáha riadenému a trvalo udržateľnému rozvoju obce.
6. Program rozvoja obce ako strednodobý záväzný program schválený zastupiteľstvom je nástrojom na zachovanie jednotnej línie rozvoja obce aj pri zmenách vedenia obce a politických zmenách.

Rozhodnutím ministra výstavby a regionálneho rozvoja č. 3/2007 bol stanovený **Zoznam pólův rastu** pre Národný strategický referenčný rámec na roky 2007 – 2013. Základným podkladovým dokumentom pre spracovanie zoznamu bola Koncepcia územného rozvoja SR 2001. Obec bola zaradená v súhrnnom prehľade štruktúry sídiel v kraji Košice medzi obce, ktoré nie sú pólmi rastu mimo záujmových území.

Obce boli zadelené do nasledovných 5 kategórií:

- inovačné póly rastu,
- kohézne póly rastu v záujmovom území inovačných pólův rastu,
- kohézne póly rastu mimo záujmového územia inovačných pólův rastu,
- obce, ktoré nie sú pólmi rastu ležiace v záujmovom území inovačných pólův rastu,
- obce, ktoré nie sú pólmi rastu mimo záujmových území.

Formulár č. Ú 1 – Zámer spracovania Programu rozvoja obce

Zámer spracovania PRO	
Názov dokumentu	Program rozvoja obce Pinkovce
Forma spracovania	➤ V spolupráci so starostkou obce
Riadenie procesu spracovania	Pracovná skupina: ➤ externý odborník ➤ starosta obce (spolupráca, konzultácie)
Obdobie spracovania	2023
Financovanie spracovania	Náklady na spracovanie boli financované z rozpočtu obce

Zdroj: vlastné spracovanie na základe: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Formulár č. Ú 2 – Harmonogram spracovania Programu rozvoja obce

Termín	VIII	IX	X	XI
Prípravná fáza	x			
Analytická časť	x			
Strategická časť		x		
Programová časť			x	
Realizačná časť			x	x
Finančná časť				x
Záver				x

Zdroj: vlastné spracovanie na základe: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Formulár č. Ú 8 – Štruktúra dokumentu

Úvod	Zdôvodnenie zámeru spracovania PRO
Analytická časť	Harmonogram spracovania PRO Východiskové koncepčné dokumenty spracovania PRO Hodnotenie predchádzajúceho PRO Analýza vnútorného prostredia Analýza externého prostredia Zhodnotenie súčasného stavu územia
Strategická časť	Vízia rozvoja územia Strategický cieľ
Programová časť	Opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým prioritám
Realizačná časť	Východiská a popis realizácie jednotlivých opatrení Systém monitorovania a hodnotenia
Finančná časť	Indikatívny finančný plán na celkovú realizáciu PRO Model viaczdrojového financovania jednotlivých projektov
Záverečná časť	Schválenie a zverejnenie PRO

Zdroj: vlastné spracovanie na základe: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

1 ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA

Obr. č.1 Mapa Košického samosprávneho kraja

Zdroj: <https://web.vucke.sk/images/sk/kompetencie/regionalny-rozvoj/profil-regionu/mapa.jpg?v=1662464699>

Obec Pinkovce leží na východnom Slovensku vo Východoslovenskej rovine, ktorá je súčasťou geomorfologického celku Východoslovenská nížina. Nachádza sa v nadmorskej výške 108 m n. m. v tesnej blízkosti mesta Sobrance. Rozloha katastrálneho územia obce je 314 hektárov.

Z hľadiska administratívneho členenia patrí obec do okresu Sobrance a nachádza sa v blízkosti štátnej hranice Slovenska s Ukrajinou. Obec má okrajovú polohu pozitívne ovplyvňujúcu mestom Sobrance, ktoré pre obec predstavuje administratívne a kultúrne centrum. Vzdialenosť medzi obcou a mestom je približne 20 kilometrov.

Poloha vzhľadom k cestným a železničným ťahom nie je veľmi významná. Priamo cez obec nevedie žiadna významná regionálna alebo medzinárodná trasa.

1. História obce

Prvá zmienka o obci Pinkovce je z roku 1343. V tomto roku sa spomína už ako vyvinutá obec pod názvom Pynkouch. Pomenovanie obce sa menilo. O 20 rokov neskôr v roku 1363 sa uvádza ako Pynkoch. Pod tým istým názvom je aj v roku 1394. O niekoľko storočí neskôr, konkrétne v roku 1786 sa menuje Pinkócz a v roku 1808 Pinkowce. V rokoch maďarskej okupácie sa uvádza pod názvom Pinkóc. Od oslobodenia v roku 1944 sa jej názov ustálil do dnešnej podoby Pinkovce.

Obec, ako zemiansky majetok, patrila najprv rodine Pinkocziovcov, podľa ktorej obec dostala aj svoje pomenovanie. Najznámejším predstaviteľom rodu bol Peter Pinkoch a potom Bertalan Pinkóczi. Z rôznych prameňov sa dá usúdiť, že tento rod mal významnú úlohu nielen v župe užskej, ku ktorej obec patrila, ale aj v celej krajine. Na vývoj obce to však nemalo asi veľký vplyv. Kým bola vo vlastníctve tejto rodiny nezaznamenala nijaký väčší pokrok. Významný obrat k lepšiemu v živote obce nastal v roku 1718, keď sa tu usadil zemepán Horváth Adam sa svojou manželkou Annou rodenou Draveckou. Prišli sem z neďalekých Pavloviec nad Uhom. Zveľadili tunajší majetok aj celú obec o čom svedčí tá skutočnosť, že v roku 1828 mala obec okrem kaštieľa s príslušnými želiarskymi domkami a hospodárskymi budovami už 44 domov a 387 obyvateľov. Počet obyvateľov sa menil v jednotlivých obdobiach. V roku 1880 sa počet zvýšil na 424. V roku 1900 bol v histórii obce najvyšší počet obyvateľov 439. Neskôr už počet obyvateľov mal prevažne klesajúcu tendenciu.

V minulosti dominantou obce bol **kaštieľ**, ktorý vybudovali spomínaní Horváthovci. Stal na ohybe obce oproti reformovanému kostolu. Na tomto mieste stojí teraz niekoľko rodinných domov. Horváthovci ho postavili po roku 1740. Tento rok sa nachádza na tehľách ako rok ich výroby. Tento údaj bol zistený pri asanácii kaštieľa po druhej svetovej vojne. K asanácii došlo preto, že kaštieľ bol vo veľmi schátralom stave, lebo dlho ho už nikto neudržiaval. Bola to jednoposchodová budova štvorcového pôdorysu. Na troch rohoch bol ozdobený vyčnievajúcimi vežami. Štvrtý roh bol bez veže. Podľa nepodloženej povesti sa tak stalo na rozkaz samotného panovníka lebo viac než 3 veže mohlo mať iba panovnícke sídlo. V kaštieli boli 24 obytné miestnosti. Pod celým kaštieľom boli **pivnice**. Vo dvore boli hospodárske budovy a obytné budovy pre **služobníctvo**. Jedná z budov stojí až doposiaľ. Vo dvore bol park s cudzokrajnými stromami a okrasnými kríkmi, ako aj ovocná záhrada. Podľa ďalšej nepodloženej povesti viedla z kaštieľa podzemná chodba jednak do kostola a tiež aj mimo obec. Celý kaštieľ bol obohnaný vysokým kamenným múrom, v ktorom bola červená brána, ako vchod do kaštieľa. V **19. storočí** odkúpil od Horváthovcov majetok žid Weinhäudler. Neskôršie sa nechal pokrstiť na katolíka a prijal meno Borsay. Na vtedy ešte prázdnych pozemkoch medzi kaštieľom a Uhom zriadil kvetinarstvo a zeleninarstvo. Vybudoval skleníky vyhrievané parou. Viac ľudí z obce tu malo svoje zamestnanie aj za 1. ČSR, lebo v blízkom Užhorode bol dobrý odbyť na všetko, čo sa tu vypestovalo.

Obr. č.2 Kaštieľ v Pinkovciach

Zdroj: <https://www.pinkovce.sk/kultura>

Oproti kaštieľu na opačnej strane cesty stál reformovaný kostol postavený z dreva. Namiesto neho v roku 1795 bol vybudovaný nový kostol, ale bez veže. Pod východnou časťou kostola, ktorá je menšia a má pozdnogotickú klenbu je údajne rodinná hrobka Horváthovcov. V roku 1861 bola ku kostolu pribudovaná veža a tak dostal kostol taký vzhľad, aký má až dodnes. Od vtedy neboli urobené na ňom nijaké zásadné zmeny. Kazateľnica je zapísaná v štátnom zozname historických pamiatok.

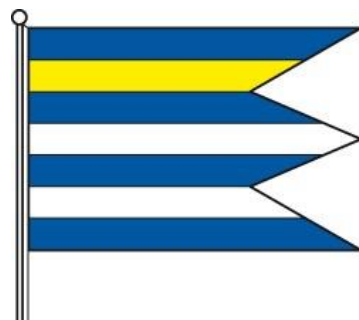
V období, kedy bola pribudovaná veža ku kostolu bola postavená aj nová farská budova hneď vedľa kostola a cirkevná škola. Všetko toto bolo vybudované veľkou väčšinou nákladov tunajšej zemanky Márie Horváthovej, ktorá bola pravnučkou už spomínaného Adama Horvátha a jeho manželky Anny. Spomínaná cirkevná škola stála na západnom konci dediny. Učili na nej reformovaní učitelia alebo farári. Vyučovalo sa na nej ešte počas 1. sv. vojny. Pre nedostatočné materiálne zabezpečenie sa prestalo s vyučovaním a v rokoch 1917/18 sa škola rozpadla. Desiat rokov bola obec bez školy. Až v roku 1929/30 si postavila obec novú školu, ktorá stojí až doposiaľ. V roku 1979 bola základná škola zrušená a deti začali chodiť do školy do obce Bežovce.

Symbole obce

Medzi základné heraldické znaky patria erb obce a vlajka obce.

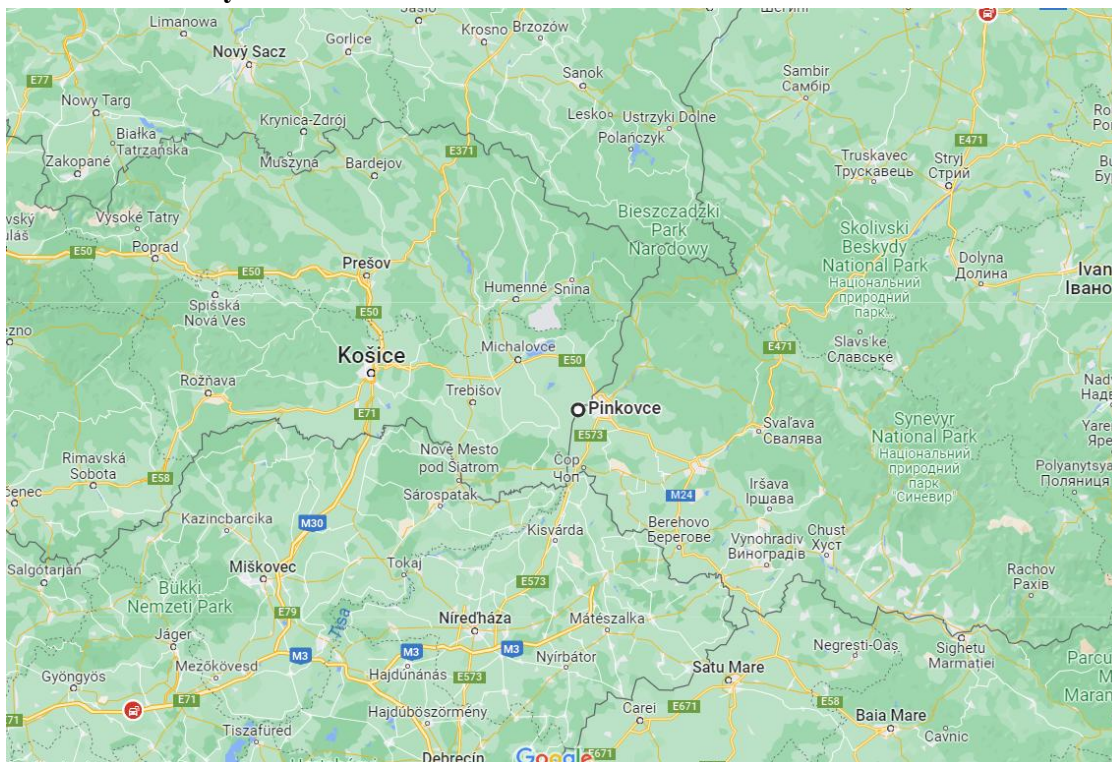
Erb obce

Vlajka obce

Blazón erbu - v modrom štíte z vyššieho z dvoch strieborných zvlnených brvien vyrastajúce zlaté mlynské koleso po bokoch sprevádza né dvoma zlatými priklonenými klasmi a prevýšené striebornou hradobnou bránou. Obsah nového erbu pripomína skutočnosť, že obec leží na rieke Uh, ďalej existenciu vodného mlyna, architektúru miestneho kaštieľa a tradičné pestovanie obilnín. Autor: Pavol Hapák

Obr. č.3 Širšie vymedzenie územia

Zdroj:

<https://www.google.sk/maps/dir/Pinkovce,+072+54//@48.7814215,20.9617622,8z/data=!4m8!4m7!1m5!1m1!1s0x4739221400b05df7:0xab8bbdb0b7549!2m2!1d22.1846746!2d48.6068752!1m0?hl=sk&entry=ttu>

Väzby obce

Obec Pinkovce je členom **Miestnej akčnej skupiny Zemplín pod Vihorlatom** so sídlom v Lekárovciach. Úlohou združenia je všestranne prispievať k rozvoju územia, k skvalitneniu života obyvateľov, k rozvoju komunitných iniciatív, k zvyšovaniu environmentálneho a sociálneho uvedomenia občanov v súlade so zásadami trvalo udržateľného života v prihraničnom regióne.

Tab. č.1: MAS – Občianske združenie Zemplín pod Vihorlatom

Presný názov organizácie	Miestna akčná skupina Zemplín pod Vihorlatom, o.z.
Právna forma:	Združenie (zväz, spolok, spoločnosť, klub ai.)
(IČO):	42409179
Sídlo:	Lekárovce 502, 07254 Lekárovce
Dátum založenia:	12.06.2015
Štatutárny zástupca:	MVDr. Boleslav Lešo, PhD.
Subjekty v združení	Verejný sektor, podnikateľský sektor, občiansky sektor
➤ verejný sektor	Obce (okres Sobrance) Baškovce, Beňatina, Bežovce, Blatná Polianka, Blatné Remety, Blatné Revištie, Bunkovce, Fekišovce, Hlivištie, Horňa, Husák, Choňkovce, Inovce, Jasenov, Jenkovce, Kolibabovce, Koňuš, Koromľa, Krčava, Kristy, Lekárovce, Nižná Rybnica, Nižné Nemecké, Orechová, Ostrov, Petrovce, Pinkovce , Podhorod', Porostov, Porúbka, Priekopa, Remetské Hámre, Ruská Bystrá, Ruskovce, Ruský Hrabovec, Sejkov, Svätuš, Tašul'a, Tibava, Úbrež, Veľké Revištie, Vojnatina, Vyšná Rybnica, Vyšné Nemecké, Vyšné Remety, Záhor Obce (okres Michalovce) Jovsa, Kusín a Poruba pod Vihorlatom
➤ podnikateľský sektor	Ján Pavlík SHR; Mário Uhrin SHR; Michal Kontra SHR; Jana Bačová SHR; Ján Sidor SHR; Miroslav Šabak; Širo, s.r.o.; Marta Gejgušová; Plynroz, a.s. Sobrance; Blažej Jacko; Mgr.Juraj Macik; Roľnícke družstvo Koromľa; Anna Sabová; Anna Šabaková; Ján Čizmár; ŠEPI INVEST, s.r.o.; Erik Ted MAJOROŠ; Group JM s.r.o.; Poľnohospodárske družstvo Pinkovce; Poľnohospodárske družstvo Poruba pod Vihorlatom; SCORP TRADE s.r.o.; Unimex spol. s.r.o. Bežovce; Mestský bytový podnik Sobrance, s.r.o. ; PŠP s.r.o.; REVITAL PLUS s.r.o.; Fúra s.r.o.; Anna Hreňová SHR; VALTMAR, s.r.o.; Autoškola Martin Onder; Róbert Repka; LOGOS MEDIA s.r.o.;Martin Žeňuch; František Marcin – AGROMAF; Urbárska spoločnosť obce PORUBA pod Vihorlatom, pozemkové spoločenstvo; VIANDS, s.r.o.; Urbárska spoločnosť Vyšné Remety, pozemkové spoločenstvo; Michal Širochman ŠIRO; Radoslav Hvožd'ák; SHR Zlatý klas
➤ občiansky sektor	TJ Vyšné Remety; Regionálna nemocnica Sobrance, n.o.; Volejbalový klub Slávia Sobrance; Gitarové múzeum, o.z.; Rímskokatolícka cirkev, farnosť Jenkovce, filiálka Husák; Poľovnícka spoločnosť Viničky v Koromli; Gréckokatolícka cirkev, farnosť Koromľa; ReSocia n.o.; TJ Družstevník Ruský Hrabovec; MVDr. Boleslav Lešo; Rímskokatolícka Cirkev, farnosť Úbrež; Futbalový klub Tibava; Mestský futbalový klub Sobrance; Klub Dôchodcov a združenie občanov obce Ostrov; Tenisový klub Sobrance; Občianske združenie NOVÁ ŠKOLA; Združenie pre rozvoj turizmu v mikroregióne Koromľa a okolie; Mestský hokejbalový klub Sobrance; Technické služby mesta Sobrance; Materská škola Gagarinova, Sobrance; Detské dopravné ihrisko Sobrance, n.o.; DOSOS, n.o.; Pre LOGOS, o.z.; Tibavská hradná cesta; HC Sobrance – Hokejový klub; O.z. Na čiare

Zdroj: <http://maszpv.sk/clenovia-mas/>

1.2 Analýza demografie a ľudských zdrojov

K základným rozvojovým potenciálom každého regiónu patrí ľudský potenciál. Demografická situácia obce je výsledkom dlhodobého populačného a hospodárskeho vývoja. Pre obyvateľstvo je charakteristická silná dynamika jeho počtu, a preto ho nemožno považovať za statický element. Zmeny počtu obyvateľov vyvolávajú taktiež zmeny v jeho priestorovom rozložení, ale aj v jeho štruktúre. Predstavuje teda veľmi významný a charakteristický proces každej populácie. Analýza vnútorného prostredia skúma a hodnotí vnútorné prostredie na základe kvantitatívnych a kvalitatívnych dát najmä štatistických údajov získaných z overených zdrojov. Cieľom analýzy je zistenie príčin nepriaznivého stavu v jednotlivých sektoroch miestnej ekonomiky, ktoré súvisia s nedostatočným potenciálom ľudských zdrojov, nevyužívaním správnych metód, či postupov pri riadení a investíciách. Výstupy analýzy sú ťažiskom pre správne nastavenie rozvojovej stratégie obce.

1.2.1 Demografický vývoj obyvateľstva

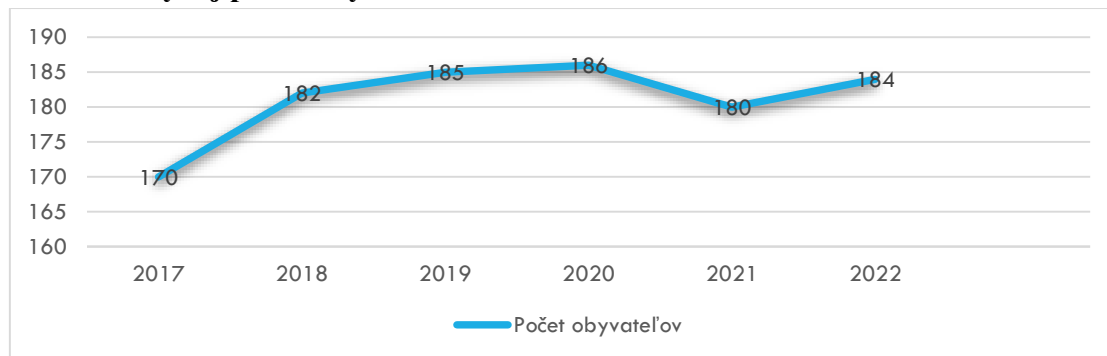
Počet obyvateľov sa zisťuje k určitému časovému okamihu podľa bydliska, podľa prítomnosti alebo k inému relevantnému hľadisku. Počet obyvateľov sa neustále mení v dôsledku prirodzeného pohybu a migrácie. Preto na jeho vyjadrenie sa používa stredná hodnota počtu obyvateľov. Pod obyvateľstvom rozumieme súhrn všetkých ľudí nachádzajúcich sa na určitom mieste v určitom okamihu, zisťovaný podľa rôznych hľadísk.

Tab. č.2: Počet obyvateľov za jednotlivé roky

Rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet obyv.	170	182	185	186	180	184

Zdroj: ŠÚ SR, Počet obyvateľov podľa pohlavia - obce (ročne) [om7101rr] - DATAcube.
(https://datacube.statistics.sk/#/view/sk/vbd_dem/om7103rr/v_om7103rr_00_00_00_sk)

Graf č.1: Vývoj počtu obyvateľov od roku 2017

Zdroj: vlastné spracovanie

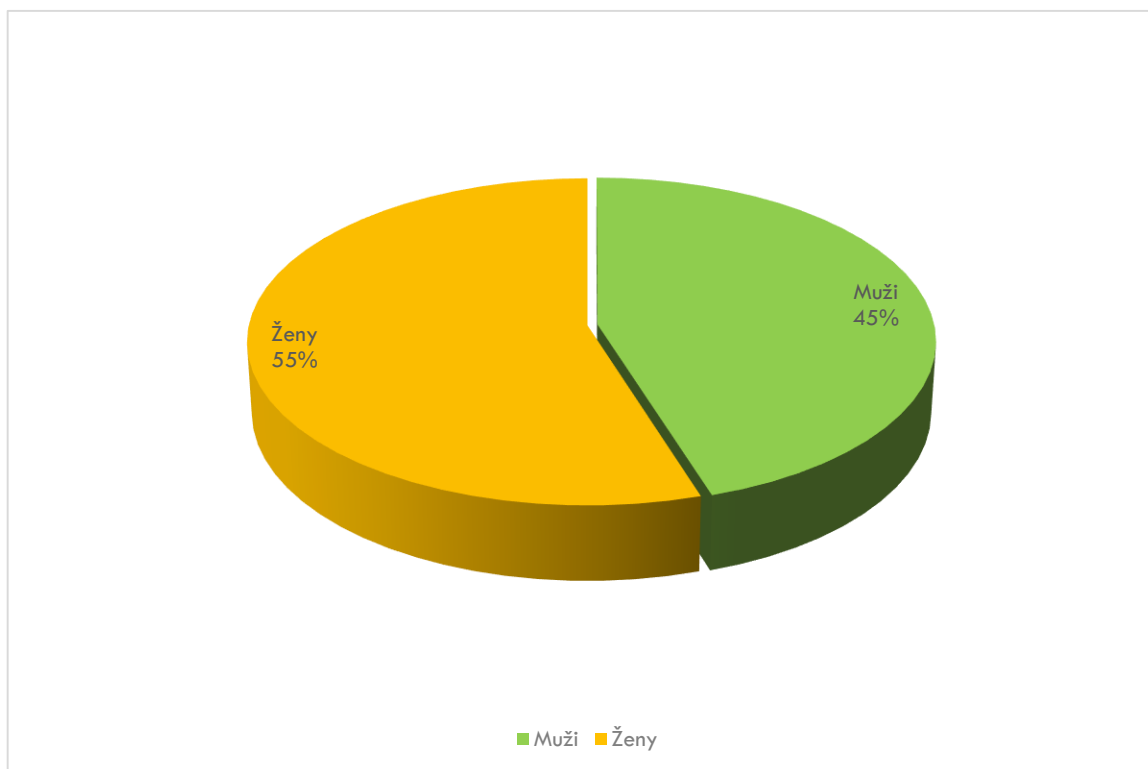
Na základe vyššie spracovaných údajov Štatistického úradu SR o počte obyvateľov v jednotlivých rokoch je zrejmé, že vývoj počtu obyvateľov mal od roku 2017 mierne stúpajúci charakter, od roku 2020 bol evidovaný mierny pokles. Obyvateľstvo sa v jednotlivých rokoch pohybuje v rozmedzí od 170 do 186 .

Tab. č.3: Počet obyvateľov podľa pohlavia za jednotlivé roky

Rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet mužov	79	88	85	86	81	83
Počet žien	91	94	100	100	99	101
Počet obyv.	170	182	185	186	180	184

Zdroj: ŠÚ SR, Počet obyvateľov podľa pohlavia - obce (ročne) [om7101rr] - DATAcube.
(https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7101rr/v_om7101rr_00_00_00_sk)

Graf č.2: Obyvateľstvo podľa pohlavia ku koncu roka 2022

Zdroj: vlastné spracovanie

1.2.2 Veková štruktúra obyvateľstva

Grafické znázornenie vekovej štruktúry obyvateľstva je rozdelené do skupín podľa veku v zmysle posledného sčítania obyvateľstva, domov a bytov z roku 2021:

- *predproduktívneho (0-14),*
- *produktívneho (15-59),*
- *poproduktívneho (60 a viac),*

Reflektuje vývoj za sledované obdobie sumárne za celú obec. V obci je možné sledovať primeraný stav obyvateľov v produktívnom veku k obyvateľom v poproduktívnom veku.

Tab. č.4: Veková štruktúra obyvateľstva obce

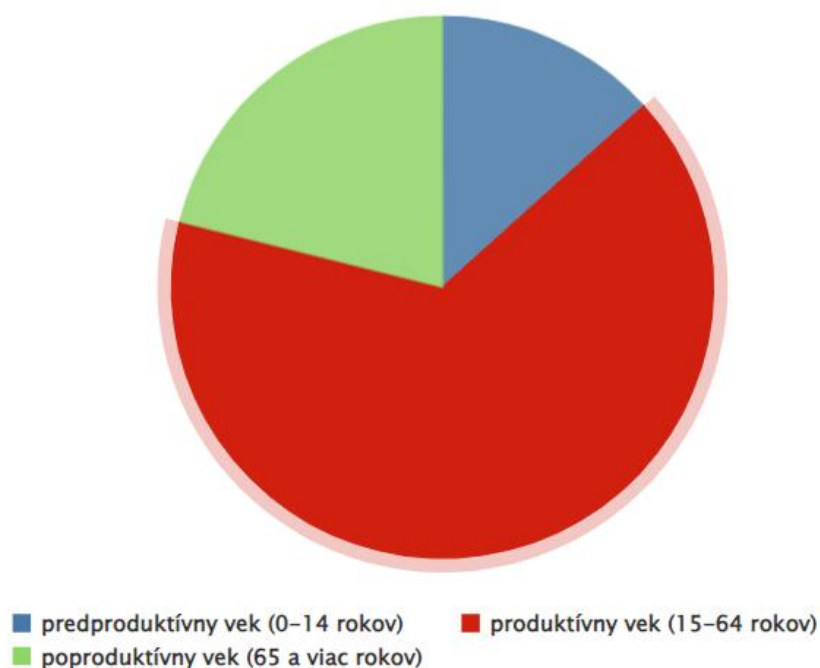
Vek		Muži	Ženy	Obyvateľstvo	
		spolu	spolu	úhrn	%
Predproduktívny (0-14r)		11	13	24	13,33
Produktívny (15-64r)		60	58	118	65,56
Poproduktívny (65r a viac)		12	26	38	21,11
				Priemer	
Podiel obyvateľstva (%)	0 – 14	6,11	7,22	13,33	-
	15 -64	33,34	32,22	65,56	-
	65 a viac	6,67	14,44	21,11	-

Zdroj: SODB 2021,

https://disem.scitanie.sk/SASVisualAnalytics/?reportUri=%2Freports%2Freports%2F9b7abc80-3024-4374-a239-90cb18f6a22d§ionIndex=0&sso_guest=true&sas-welcome=false&language=sk

Najväčšiu časť obyvateľov obce (65,56 %) tvoria obyvatelia v produktívnom veku, čo sa približuje k priemeru v okrese (70,11%), rovnako aj k celoslovenskému priemeru (70,73%). Druhou najzastúpenejšou skupinou obyvateľov sú obyvatelia v poproduktívnom veku, teda seniori.

Graf č. 3 Počet obyvateľov podľa jednotiek veku k 01.01.2021

Zdroj: <https://www.scitanie.sk/obyvatelia/zakladne-vysledky/struktura-obyvatelstva-podla-vekovych-skupin/OB/SK0429522911/OB>

1.2.3 Národnostná a náboženská štruktúra obyvateľstva obce

Pod národnostnou štruktúrou obyvateľstva rozumieme dobrovoľnú príslušnosť osoby k určitému národu, národnostnej alebo etnickej skupine.

Tab. č.5: Národnostná štruktúra obyvateľstva obce podľa pohlavia

Národnosť	Spolu
Slovenská	174
Rusínska	1
Česká	2
Nezistená	3
Spolu	180

Zdroj: SODB 2021, <https://www.scitanie.sk/obyvatelia/zakladne-vysledky/struktura-obyvatelstva-podla-narodnosti/OB/SK0429522911/OB>

Tab. č.6: Náboženská štruktúra obyvateľstva obce

Náboženské vyznanie	Spolu	Spolu v %
Rímskokatolícka cirkev	50	27,78
Gréckokatolícka cirkev	45	25,00
Pravoslávna cirkev	6	3,33
Reformovaná kresťanská cirkev	51	28,33
Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku	2	1,11
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	10	5,56
Kresťanské zbory na Slovensku	1	0,56
Budhizmus	1	0,56
Nezistené	2	1,11
Bez vyznania	12	6,66
Spolu	180	100,00 %

Zdroj: SODB 2021, <https://www.scitanie.sk/obyvatelia/zakladne-vysledky/struktura-obyvatelstva-podla-nabozenskeho-vyznania/OB/SK0429522911/OB>

Graf č.4 Náboženská štruktúra obyvateľstva obce

Zdroj: SODB 2021, <https://www.scitanie.sk/obyvatelia/zakladne-vysledky/struktura-obyvatelstva-podla-nabozenskeho-vyznania/OB/SK0429522911/OB>

Graf jednoznačne ukazuje, že v obci je prevažujúce zastúpenie Reformovanej kresťanskej cirkvi (28,33%).

1.2.4 Bývanie

Úroveň bývania je jednou zo základných charakteristík životnej úrovne obyvateľstva a pôsobí na celkový životný štýl obyvateľstva. Bývanie je jednou zo základných ľudských potrieb a každý jednotlivec sa ho snaží zabezpečiť na úrovni adekvátnej celkovému stupňu sociálno-ekonomického rozvoja spoločnosti.

Na základe sčítania obyvateľov domov a bytov z roku 2021 bolo v obci Pinkovce 91 domov.

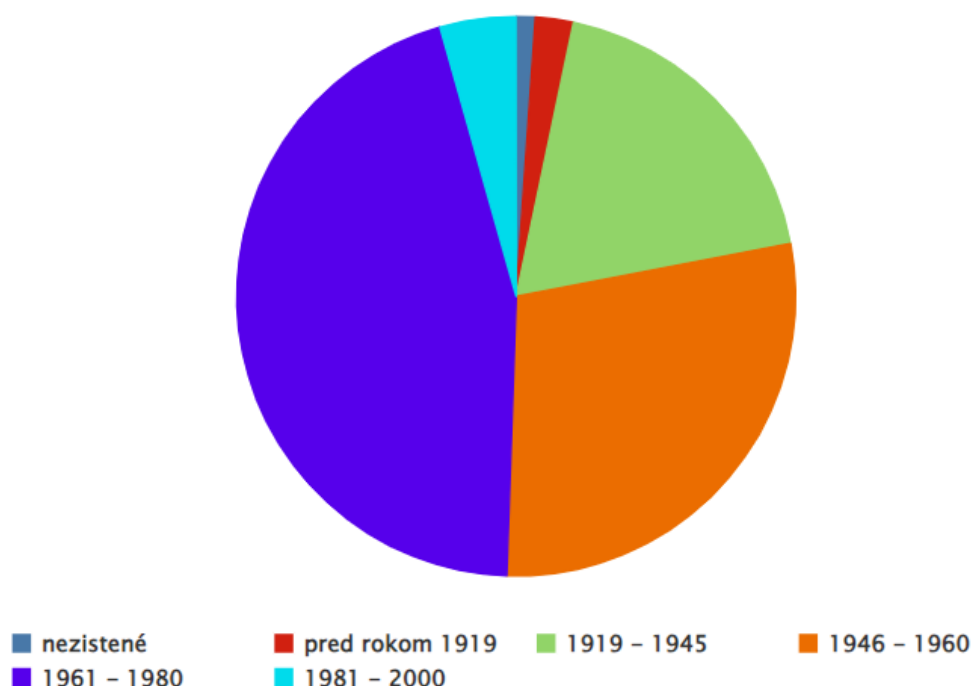
V obci teda prevláda domová zástavba. Domy v tejto zástavbe sú po čiastočnej alebo úplnej rekonštrukcii. V obci výrazne prevláda 1 – 2 podlažná zástavba rodinnými domami. Väčšina domov je v dobrom stavebnotechnickom stave.

Tab. č. 7 Počet domov podľa obdobia výstavby v obci Pinkovce k 1.1.2021

	Počet	Percent
Pred rokom 1919	2	2,2
1919 – 1945	17	18,68
1946 – 1960	26	28,57
1961 – 1980	41	45,05
1981 -2000	4	4,40
2001 – 2010	0	0,0
2011 - 2015	0	0,0
2016 a neskôr	0	0,0
Nezistené	1	1,1
Spolu	91	100

Zdroj: SODB 2021, <https://www.scitanie.sk/domy/zakladne-vysledky/struktura-domov-podla-obdobia-vystavby/OB/SK0429522911/OB>

Graf č. 5 Štruktúra domov podľa obdobia výstavby v obci k 1. 1. 2021

Zdroj: SODB 2021, <https://www.scitanie.sk/domy/zakladne-vysledky/struktura-domov-podla-obdobia-vystavby/OB/SK0429522911/OB>

1.2.5 Zamestnanosť

Na základe údajov Štatistického úradu SR bola ku koncu roka 2022 miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Sobrance 12,07%.

Miera evidovanej nezamestnanosti mala od roku 2017 stúpajúci charakter, vrchol dosiahla v rokoch 2020 a 2021 v dôsledku negatívnych dopadov pandémie COVID-19. Od roku 2021 má klesajúcu tendenciu.

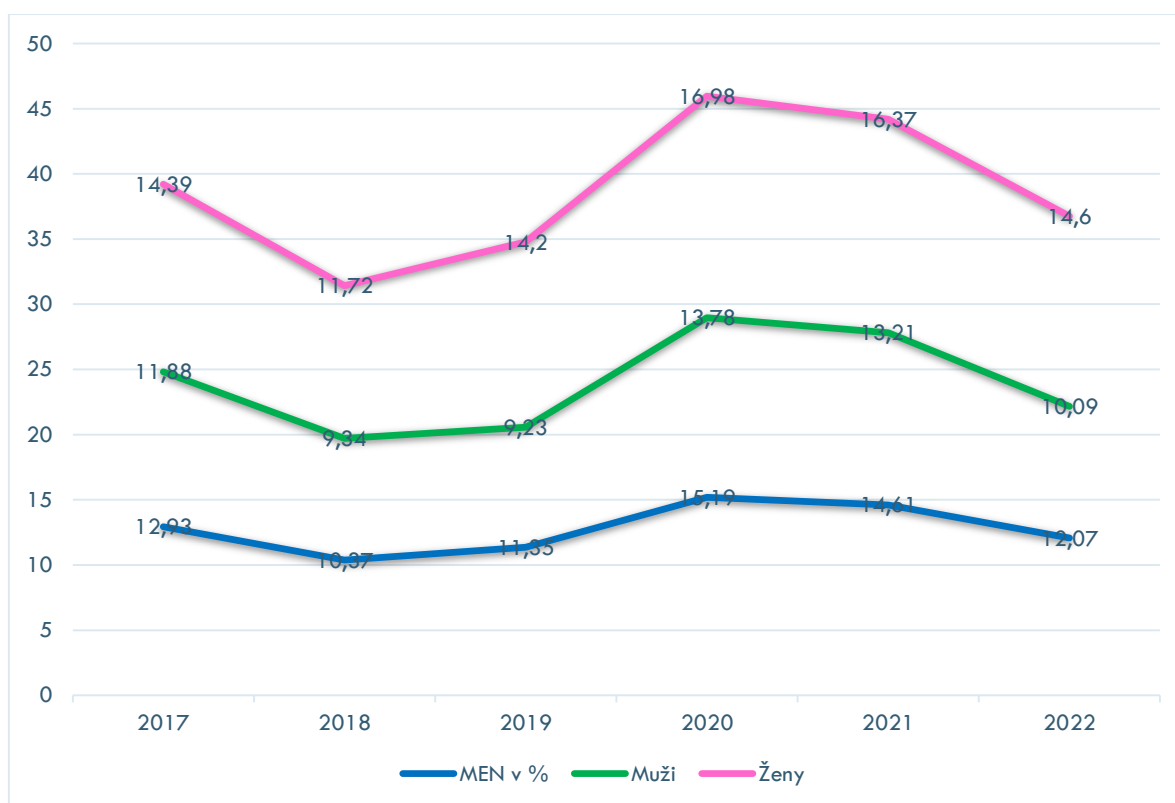
Relatívne priaznivá je situácia vo vekovej štruktúre obyvateľstva produktívneho veku, pretože tvorí viac ako polovicu celkového počtu obyvateľov. Ľudský potenciál obce pre ďalší rozvoj je možno využiť len v širšom rámci. Priamo v obci a v mikroregióne je nedostatok pracovných príležitostí.

Tab.č.8: Prehľad miery evidovanej nezamestnanosti v okrese Sobrance

		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Miera evid. nezam. Muži	(v%)	11,88	9,34	9,23	13,78	13,21	10,09
Miera evid. nezam. Ženy	(v%)	14,39	11,72	14,20	16,98	16,37	14,60
Miera evid. nezam.	(v%)	12,93	10,37	11,35	15,19	14,61	12,07

Zdroj: https://datacube.statistics.sk#!/view/sk/VBD_SK_WIN/pr3108rr/v_pr3108rr_00_00_00_sk

Graf č.6: Krivka miery evidovanej nezamestnanosti v okrese Sobrance

Zdroj: vlastné spracovanie

Miera evidovanej nezamestnanosti reálne nereflektuje mieru reálnej nezamestnanosti, jedná sa o mieru nezamestnanosti evidovaných uchádzačov o zamestnanie, pričom je nutné vziať do úvahy obyvateľov, ktorí sú nezamestnaní a nie sú z rôznych dôvodov evidovaní na ÚPSVaR. Medzi nezamestnanými výrazne prevládajú dlhodobo nezamestnaní.

Neodmysliteľný vplyv na vývoj nezamestnanosti má vzdelanostná úroveň obyvateľov, ktorá je premietnutá v nasledujúcom grafe. V súčasnosti obec nemá výrazne aktívne skupiny

obyvateľov, ktoré by presadzovali svoje podnety a aktívne sa zapájali do rozvoja obce. Obec sa snaží o svoj celkový rozvoj v rámci svojich možností.

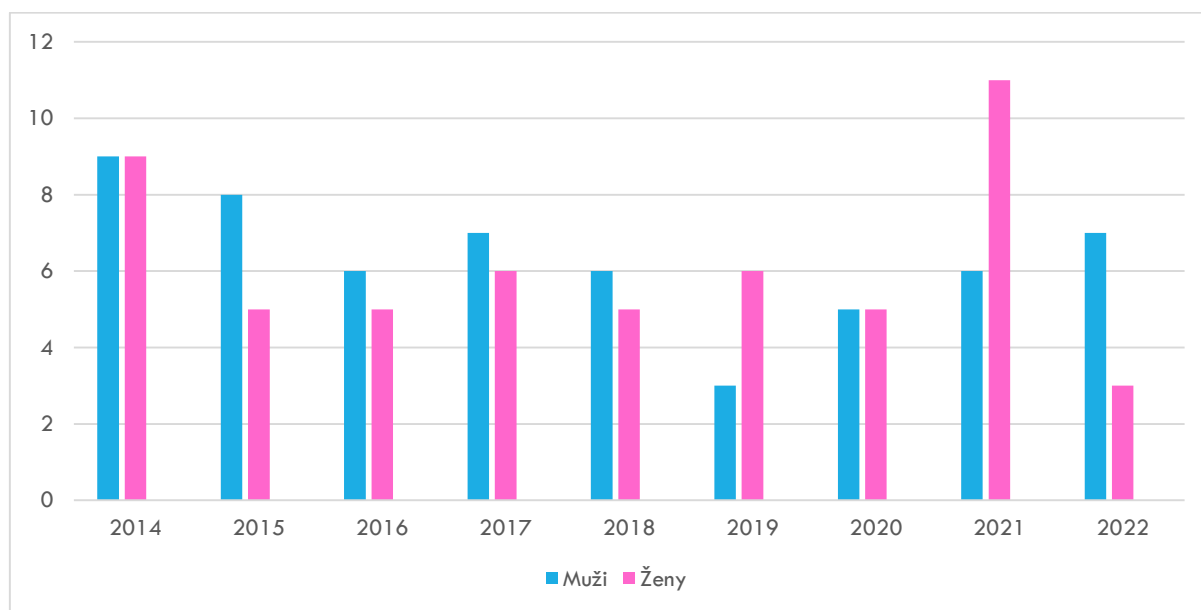
Na základe „Prognózy vývoja obyvateľov v okresoch SR do roku 2035“ môžeme očakávať pre navrhované obdobie nárast poproduktívnej zložky populácie. Podľa už spomenutej prognózy za okres Sobrance v roku 2015 bol prognózovaný nárast celkových úbytkov obyvateľstva - 3,27, v roku 2035 to bude - 5,07 obyvateľov (na 1000 obyv.). Priemerný vek bol v roku 2015 stanovený na 40,05, v roku 2035 sa zvýši na 44,79 rokov, čo je nárast o 11,8%. Okres Sobrance bude patriť medzi najstaršie okresy na východnom Slovensku s najväčším úbytkom obyvateľstva. Z hľadiska migrácie sa podľa spomínanej prognózy budú obyvatelia tohto okresu sťahovať najmä do okresov západného Slovenska, pričom tieto pomerne výrazné hrubé migračné toky nebudú kompenzované protismerným migračným pohybom. Priaznivý vývoj zamestnanosti v obci nemožno predpokladať, ten bude závisieť od ponuky pracovných príležitostí v okresnom meste Sobrance, ako aj výraznejšími investičnými aktivitami v rámci okresu a cezhraničnej spolupráce.

Tab. č.9: Evidovaní uchádzači o zamestnanie v obci

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Muži (v%)	9	8	6	7	6	3	5	6	7
Ženy (v%)	9	5	5	6	5	6	5	11	3
Spolu (v%)	18	13	11	13	11	9	10	17	10

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/pr5001rr/v_pr5001rr_00_00_00_sk

Graf č.7 Evidovaní uchádzači o zamestnanie v obci v období 2014 - 2022

Zdroj: vlastné spracovanie

Na základe „Prognózy vývoja obyvateľov v okresoch SR do roku 2035“ môžeme očakávať nárast poproduktívnej zložky populácie. Z hľadiska migrácie sa podľa spomínanej prognózy budú obyvatelia tohto okresu sťahovať najmä do okresov západného Slovenska, pričom tieto pomerne výrazné hrubé migračné toky nebudú kompenzované protismerným migračným pohybom. Priaznivý vývoj zamestnanosti v obci nemožno predpokladať, ten bude závisieť od ponuky pracovných príležitostí v okresnom meste Sobrance.

Európsky sociálny fond (ESF) je hlavným finančným nástrojom, ktorým Európska únia transformuje svoje strategické ciele v oblasti politiky zamestnanosti do konkrétnych aktivít zameraných na zlepšenie odbornej kvalifikovanosti, ďalej na systémy vzdelávania a následný rast pracovného potenciálu občanov. Cieľom ESF je podpora zamestnanosti v EÚ. Napomáha pripravenosti zamestnancom a firmám v rámci členských štátov EÚ čeliť novým, globálnym výzvam. Je kľúčovým prvkom stratégie EÚ týkajúcej sa rastu a zamestnanosti pri zameranej na skvalitnenie života občanov EÚ poskytnutím lepších kvalifikácií a lepších vyhliadok na zamestnanie. Financovanie je rozdelené medzi členské štáty a regióny, a to hlavne medzi tie, ktorých hospodársky vývoj postupuje pomalšie. Vzdelanie obyvateľov úzko súvisí so schopnosťami a zručnosťami uplatniť sa na trhu práce. Mimo väčších miest, v regiónoch kde prevažujú menšie obce je vzdelanostná úroveň obyvateľov tradične nižšia, čo prináša riziko vyššej nezamestnanosti. Naopak vyššie vzdelanie obyvateľov prináša vyššie využitie ekonomického potenciálu obce. V obci celkovo prevažujú obyvatelia v aktívnom veku s úplným stredným odborným vzdelaním s maturitou. Podiel vysokoškolsky vzdelaných ľudí nie je zanedbateľný a zodpovedá vzdelanostným potrebám regiónu. Záujem obyvateľov vzdelávať sa prioritne v odbornom školstve rôznej úrovne zodpovedá aj pracovným možnostiam a ponuke trhu práce v regióne a jeho blízkom okolí.

Ekonomická aktivita patrí medzi základnú sociálno-ekonomickú klasifikáciu triedenia obyvateľstva. Obyvateľstvo sa triedi na ekonomicky aktívne a neaktívne. Ekonomicky aktívne je obyvateľstvo, ktoré sa aktívnym spôsobom podieľa na hospodárskom živote. Obyvateľstvo zaoberajúce sa živnostenskou činnosťou sa považuje za ekonomicky aktívne. Ekonomicky neaktívne je obyvateľstvo nezávislé, s vlastným zdrojom obživy a závislé, bez vlastného zdroja obživy, napr. ženy na materskej dovolenke, ženy v domácnosti, invalidi a pod.

Obyvateľstvo v obci je považované za ekonomicky aktívne. Celková vysoká ekonomická aktivita obyvateľstva súvisí s jeho vekovou štruktúrou, pre ktorú je charakteristické vysoké zastúpenie produktívnej zložky obyvateľstva. Intenzívny pohyb za prácou, ktorý sa prejavuje vo veľkom rozsahu dochádzky a odchádzky za zamestnaním poukazuje na úzke pracovné väzby na blízke sídelné útvary.

1.3 Analýza sociálnej infraštruktúry

Služby - občianska vybavenosť je sústredená do centra obce. Nachádza sa tu Obecný úrad s Kultúrnym domom. Zastúpenie občianskej vybavenosti nie je postačujúce. Občania dochádzajú za občianskou vybavenosťou do blízkeho mesta Sobrance. V severovýchodnej časti obce sa nachádza Dom smútku s kapacitou 100 ľudí. Nachádza sa oproti miestnemu cintorínu, bol postavený v roku 2004 a disponuje jedným chladiacim boxom.

Školstvo - v obci sa nenachádza školské zariadenie. V obci sa nachádza budova, ktorá kedysi slúžila ako základná a materská škola, no vzhľadom na menší počet obyvateľov a klesajúci prirodzený prírastok sa na tieto účely nevyužíva.

Zdravotníctvo – v obci sa nenachádzajú zdravotnícke zariadenia. Komplexná zdravotná starostlivosť je poskytovaná v meste Sobrance. Primárnu zdravotnú starostlivosť poskytuje obyvateľom zdravotné stredisko v Bežovciach. Nachádza sa v ňom ambulancia všeobecného lekára pre dospelých a praktického lekára pre deti a dospelých.

Kultúra - obec má vlastný Kultúrny dom. Ten je využívaný predovšetkým na organizovanie rôznych kultúrnych akcií, svadieb a karov.

Gréckokatolícka cirkev – v obci sa nachádza filiálka gréckokatolíckej cirkvi, farnosti Lekárovce. „Gréckokatolícka cirkev, filiálna obec Pinkovce, spočiatku vykonávala sväté Božské liturgie v kultúrnom dome v Pinkovciach. Z iniciatívy miestneho kňaza ThDr. Mareka Peja, PhD., a Júliusa Semáča, s podporou miestnej komunity, sa začalo s výstavbou gréckokatolíckeho chrámu v Pinkovciach. Nakoľko nebolo dost' finančných prostriedkov na postavenie nového chrámu, začalo sa uvažovať o prestavbe rodinného domu na chrám. Na zakúpenie rodinného domu s pozemkom, prispela Gréckokatolícka eparchia Košice, sumou 380 000,- SKK (12.614,-EUR). Veriaci na zbierkach po okolitých dedinách vyzbierali 120 000,- SKK (3.983,-EUR). Za jeden rok sa podarilo svojpomocne prerobiť rodinný dom na gréckokatolícky chrám. Starší oltár a žertveník, ktoré boli zrekonštruované, nám darovala Gréckokatolícka cirkev Sobrance. Staršie lavice boli zakúpené za symbolickú cenu od Gréckokatolíckej cirkvi v Záhore. Ikony v chráme písal kurátor z filiálnej obce Bajany, pán Rebják. Kované liturgické veci zhotovil, ako svietnik, kríž, stojan a daroval kurátor z farskej obce Lekárovce, pán Štefan Mižička. Dňa 29. augusta 2002 bol posvätený novopostavený chrám v Pinkovciach zasvätený blahoslaveným mučeníkom, biskupovi Petrovi, Pavlovi Gojdičovi a rehoľnému kňazovi Dominikovi Trčkovi. Posviacku vykonal vладыka Milan Chatur, Košický eparcha“ (zdroj: <https://greckokatolickacirkev-lekarovce.estranky.sk/clanky/filialna-obec-pinkovce.html>).

Obr. č.4 Gréckokatolícky chrám v Pinkovciach zasvätený blahoslaveným mučeníkom, biskupovi Petrovi, Pavlovi Gojdičovi a rehoľnému kňazovi Dominikovi Trčkovi

Zdroj: <https://greckokatolicakirkev-lekarovce.estranky.sk/fotoalbum/fialka-pinkovce/>

Reformovaná kresťanská cirkev - obci sa nachádza reformovaný kostol, jednodňová klasicistická stavba s pravouhlým záverom a vežou tvoriacou súčasť jej hmoty, z prelomu 18. a 19. storočia. Súčasťou stavby môže byť fragment staršieho kostola. V roku 1861 bola doplnená veža. V interiéri sa nachádza kamenná klasicistická kazateľnica umiestnená na okraj víťazného oblúka. Fasády kostola sú členené lizénami a segmentovo ukončenými oknami. Veža vyrastá zo štítového priečelia vo forme rizalitu. Je členená lizénovými rámami a ukončená ihlancovou helmicou.

Obr. č.5 Kostol reformovanej kresťanskej cirkvi

Zdroj: <https://mi-seniorat.sk/index.php/zbory/pinkovce>

Samospráva

Súčasnú samosprávu, verejnú správu a administratívu reprezentuje Obecný úrad. Obecný úrad je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu obce. Zabezpečuje organizačné a administratívne záležitosti obecného zastupiteľstva a starostu obce.

Dlhodobý majetok obce je stabilný, predstavujú ho najmä obecné budovy.

Príslušnosť obyvateľov k úradom špecializovanej štátnej správy:

- Matričný úrad – Sobrance
- Stavebný úrad – Sobrance
- Daňový úrad – Michalovce
- Obvodné oddelenie policajného zboru – Sobrance
- Okresný súd – Michalovce
- Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru – Michalovce
- Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny – Sobrance

1.4 Ekonomické spravovanie obce

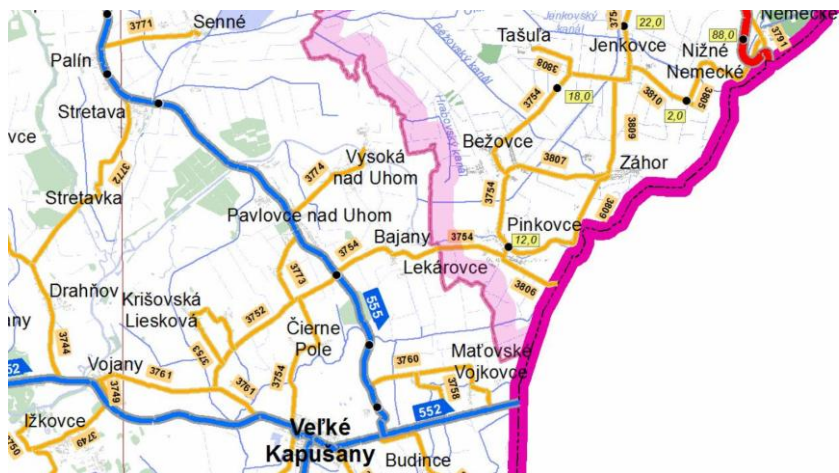
Príjmovou súčasťou rozpočtu obce sú bežné a kapitálové príjmy obce príjmové finančné operácie. Opačnou stranou rozpočtu sú výdavky, ktoré sa rovnako členia na bežné a kapitálové a výdavkové finančné operácie. Bežné výdavky slúžia predovšetkým na chod obecného úradu, na zabezpečenie základných prevádzkových potrieb obce a splatenie prípadných úverov. Kapitálové výdavky sa využívajú na financovanie investičných zámerov obce. S decentralizáciou verejnej správy a teda aj nárastom rozsahu kompetencií obcí by mal automaticky súvisieť aj adekvátny nárast objemu finančných prostriedkov na ich krytie. Kompetencie vykonávané v prenesenom okruhu štátnej správy sú v rozpočte obcí financované prostredníctvom dotácií. Na financovanie originálnych kompetencií sú určené predovšetkým príjmy z podielových a miestnych daní. Obec si výšku daňovej sadzby stanovuje sama.

1.5 Analýza cestnej infraštruktúry

Okres Sobrance patrí v rámci Košického kraja k okresom s najvyššou hustotou cestnej siete. Stav ciest III. a IV. triedy je často nevyhovujúci až havarijný. Miestne komunikácie sú vybudované v rámci intravilánu a extravilánu obce. Sú spevnené asfaltovým krytom. Cesty III. triedy v obci majú dĺžku 1,5 km, sú bezprašné, nie sú v havarijnom stave, vyžadujú si pravidelnú údržbu a opravy. V obci sa nachádzajú účelové komunikácie spevnené i nespevnené, ktoré slúžia na sprístupnenie jednotlivých častí extravilánu za účelom obsluhy poľnohospodárskych pozemkov.

Obec je napojená na dopravný systém cestou III/3809 miestneho významu v smere Jenkovce-Bežovce-Lekárovce.

Obr. č. 6: Cestná sieť v okolí obce

Zdroj: <https://www.cdb.sk/Files/Galleries/mapyokresov/sobrance.jpg>

Hromadnú dopravu v obci zabezpečuje spoločnosť Arriva Michalovce. Hlavnými dopravnými uzlami v riešenom regióne sú Michalovce a Sobrance. Vzhľadom na súčasné osídlenie obce sú autobusové spojenia z kapacitného, ale aj časového hľadiska na postačujúcej úrovni.

Najbližšia železničná stanica je v Michalovciach, vzdialená 33 km. Najbližšou železničnou stanicou medzinárodného významu je železničná stanica Košice, vzdialená od obce 100 km. Košice sú dôležitým železničným uzlom, prechádzajú ním medzinárodné a IC trate v smere východ-západ a sever-juh.

Z hľadiska letiskovej dopravy sú najbližšie letiská v Užhorode, Ukrajina (15 km) a v Košiciach (100 km). Obe sú medzinárodné letiská.

1.6 Technická infraštruktúra

Technická infraštruktúra je významným rozvojovým faktorom v každom sídle, pretože vytvára podmienky pre rozvoj podnikania i pre kvalitu života jej obyvateľov. Vzhľadom k tomu, že sa všetky súčasti technickej infraštruktúry budujú z verejných zdrojov (štátnych, obecných) pre obyvateľstvo ako aj pre podnikateľov plynú z nej tzv. aglomeračné efekty v podobe úspor vlastných nákladov, ktoré by museli vynakladať z vlastných prostriedkov na zabezpečenie vody, kúrenia, energií a pod. Pod technickou infraštruktúrou rozumieme distribúciu elektrickej energie, tepla, plynu, vody, rovnako tak dopravné a komunikačné siete a kanalizáciu.

Rozvod vody a kanalizácia

Prevádzkovateľom verejných vodovodov v okrese Sobrance je Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Košice, závod Michalovce a Obec Podhorod'. V okr. Sobrance je verejný vodovod v 1 meste a 36 obciach. Voda pre vodárenské účely v okrese Sobrance je získavaná čerpaním podzemnej vody sústavou vodárenských studní (vrtané a kopané)

a z jedného povrchového vodárenského zdroja. V okrese Sobrance sa voda upravuje v nasledujúcich ukazovateľoch: CHSK-Mn, nerozpustné látky, mangán, amónne ióny, železo. Dezinfekcia vody sa vykonáva plynným chlórnom alebo chlórnanom sodným.

V obci nie je vybudovaná kanalizácia ani čistička odpadových vôd.

Energie, plynofikácia a rozvod tepla

Na území obce nebol doteraz zaznamenaný výskyt významných energetických surovín, ktoré by zabezpečovali energetickú potrebu územia..

Obec má zabezpečené pokrytie územia plynovodným potrubím a taktiež pokrytie územia dodávkami elektrickej energie. Obec je na elektrickú energiu napojená vzdušnou linkou, z ktorej sú ako koncové napojené transformátorové stanice. Obec je zásobovaná elektrickou energiou z elektrickej stanice 35/22 kW Sobrance s inšalovaným transformátorom o výkone 16 MVA.

Na vykurovanie sa v obci využíva plyn, časť obyvateľov vykuruje tuhým palivom (drevom). S plynofikáciou obce sa začalo v roku 1992, v súčasnosti je obec plne plynofikovaná. Rozvody STL v obci sú realizované o parametroch DN 100 a DN 200. Plynovod a rozvody plynu vedúv trase cestných komunikácií. Plynovod vedie od regulačnej stanice v Bajanoch po premostenie Uhu v Lekárovciach a pokračuje v dvoch vetvách – jedna vetva v smere na Bežovce a druhá vetva v smere Pinkovce – Záhor – Jenkovce – Nižné Nemecké. Zásobovanie teplom je decentralizované, realizované individuálnym vykurovaním jednotlivých objektov.

Jednou z hlavných podmienok zaistenia bezpečnosti cestnej premávky, ale aj občanov je funkčné verejné osvetlenie. V obci je verejné osvetlenie realizované na betónových stožiaroch.

1.7 Analýza životného prostredia

Pod pojmom životné prostredie rozumieme všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie organizmov vrátane človeka a je predpokladom ich ďalšieho vývoja. Jeho zložkami sú najmä:

neživé (anorganické) zložky:

- ovzdušie (atmosféra)
- voda (hydrosféra)
- horniny (litosféra)
- pôda (pedosféra)

živé (organické) zložky:

- organizmy (biosféra).

Každá časť životného prostredia je s ostatnými spojená mnohými najrôznejšími väzbami.

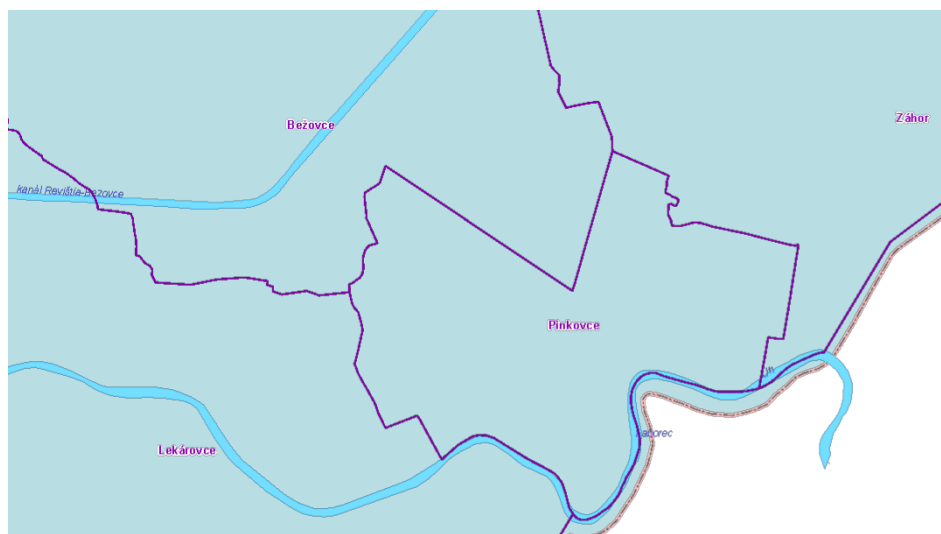
Z hľadiska ochrany životného prostredia môžeme skonštatovať, že životné prostredie v obci je v uspokojujúcom stave. Územie nenarúšajú žiadne lokálne zdroje znečistenia. Primerané podmienky sú v oblasti hluku, pôdy, vody a ovzdušia.

1.7.1 Geologický vývoj

Územie obce Pinkovce spadá do štruktúrno-geologického pásma neogénnej kotliny, ktoré začali vznikať už v paleogéne pri vrásnení flyša, ale predovšetkým v neogéne. Vtedy vznikali hlboké zlomy, pozdĺž ktorých sa Vnútorne Karpaty lámali na kryhy, ktoré sa v severnej časti prevažne dvíhali a v južnej klesali. Takto vznikli na juhu veľké kotliny Panónskej panvy. Medzi dvíhajúcimi sa kryhami karpatských pohorí sa diferencovali menšie vnútrokarpatské kotliny, ktoré boli spočiatku zaliate morom, potom sa vysladzovali na jazerá. V nich sa ukladali morské a jazerné sedimenty – štrky, piesky, íly a tufity. Podľa hĺbky sedimentačnej depresie a dĺžky ukladania majú tieto sedimenty rozličnú hĺbku. Podložie neogénnych sedimentov je tvorené mezozoickými karbonátovými a granitoidnými horninami kryštalinika v rôznej hrúbke.

V nádloží sedimentov terciéru sa na celom území nachádzajú kvartérne sedimenty. V porovnaní so staršími obdobiami geologickej histórie je kvartér najmladším a zároveň najkratším časovým úsekom, ktorý trvá dodnes. Územie obce je pokryté fluvialnými sedimentmi. Fluvialne sedimenty naniesli rieky na miestach, kde mali menšiu transportnú silu, a preto sa nachádzajú v nížinách, kotlinách a dolinách.

Obr. č. 7: Kvartérny pokryv územia obce

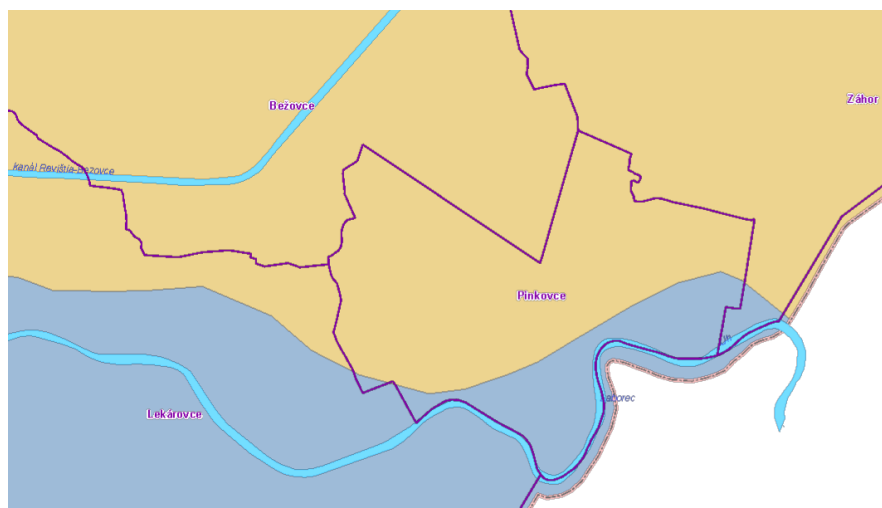

Zdroj: <https://app.sazp.sk/atlassr/>

Na obrázku sú svetlomodrou farbou znázornené fluviálne sedimenty, prevažne nivné humózne hliny alebo hlinito-piesčité až štrkovito-piesčité hliny dolinných nív. Samotná Východoslovenská nížina predstavuje intenzívne poklesávajúcu panvu. Poklesy vo Východoslovenskej nížine majú za následok aj vejárovitý tvar riečnej siete. Kvartérny pokryv odráža geologickú stavbu predkvartérneho podložia. Sformované depresie a prepadliny sú vyplnené najmä mocným súvrstvom fluviálnych a proluviálnych sedimentov.

Nasledujúci obrázok znázorňuje inžiniersko-geologickú rajonizáciu vypracovanú na základe genézy a litologickej povahy hornín. Vyčlenené časti rajonizácie umožňujú na danej úrovni podrobnosti stanoviť vhodnosť horninového prostredia z hľadiska rôznych spôsobov hospodárskeho využívania prostredia.

Obr. č.8: Inžiniersko-geologická rajonizácia obce

Zdro <https://app.sazp.sk/atlassr/>

Svetlohnedou farbou je znázornený rajón deluviálnych sedimentov a rajón údolných riečnych náplavov a fialová vyobrazuje rajón kvartérnych sedimentov, konkrétne rajón údolných riečnych náplavov.

Podľa geomorfologického členenia sa územie obce zaraďuje do Alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy Panónska panva, provincie Východopanónska panva, subprovincie Veľká dunajská kotlina, oblasti Východoslovenská nížina, celku Východoslovenská rovina. Nadmorská výška územia sa pohybuje v rozmedzí 100 až 114 m n. m. Priemerná nadmorská výška je 107 m n. m. Katastrálne územie obce tvoria podľa relatívnej výškovej členitosti horizontálne a vertikálne rozčlenené roviny. Tie predstavujú rovinaté a mierne zvlnené územie, v ktorom výškový rozdiel medzi najnižším a najvyšším bodom na ploche kruhu s polomerom 2 km nie je väčší ako 30 m.

1.7.2 Hydrogeologické pomery

Vodstvo predmetného územia a jeho okolia (Zemplín) tvoria početné rieky, vodné kanály, nádrže, rybníky, jazerá, podzemná voda a minerálne pramene. Zemplín je typickým príkladom vejárovitej riečnej siete, ktorá spadá do povodia rieky Bodrog a do úmoria Čierneho mora. Záujmovým územím preteká **rieka Uh**, ktorej tok kopíruje tvar územia. Jej ľavostranný prítok Laborca patrí do zbernej oblasti rieky Tisa, ktorá odvádza vodu z východných častí Slovenska. Uh má celkovú dĺžku 127 km, z toho iba 21,3 km na území Slovenska. Pramení na Ukrajine vo Východných Karpatoch. Na územie Slovenska vstupuje južne od obce Záhor (102,6 m n. m.), tok sa ohýba a oblúkom obteká obec Pinkovce (100,1 m n. m.). Tečie na západ cez Lekárovce a pri Bajanoch (92,5 m n. m.) sa stáča najprv na sever, príberá sprava vody kanála Veľké Revištia-Bežovce, a následne tečie opäť na západ. Preteká cez obec Vysoká nad Uhom, pri Pavlovciach nad Uhom tečie územím lužného lesa a tok sa napriamuje. Ďalej tečie juhozápadným smerom, sprava príberá Čiernu vodu a následne ústi do Laborca (96,0 m n. m.) južne od obce Stretavka (resp. východne od obce Drahňov).

Uh je na území Slovenska typicky nížinnou riekou, preteká Východoslovenskou rovinou. Ukladá mohutné pokrovy riečnych nánosov (Kapušíanske pláňavy) a vytvára početné mŕtve ramená. V okolí Uhu sa pri obciach Pavlovce nad Uhom a Stretava ťaží zemný plyn.

Výrazné kolísanie hladiny vody spôsobovalo časté záplavy, najmä v období dlhotrvajúcich dažďov. Najväčšie záplavy boli v roku 1992. Brehy toku boli zvyšované a upravované v rámci projektu protipovodňovej ochrany, čím sa dosiahlo menšie riziko záplav. Protipovodňovú ochranu územia zabezpečuje Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., OZ Košice, závod Povodie Bodrogu Michalovce.

Prietočnosť a hydrogeologická produktivita územia je vysoká ($T = 1.10^{-3} - 1.10^{-2} \text{ m}^2 \cdot \text{s}^{-1}$).

1.7.3 Klimatické pomery

Podľa Atlasu krajiny SR patrí kataster obce do teplej, mierne suchej klimatickej oblasti, s chladnou zimou.

Tab. č.10: Klimatické ukazovatele

Klimatické ukazovatele	Hodnota
Priemerná ročná teplota vzduchu	9 až 10°C
Priemerná januárová teplota vzduchu	-4 až -3°C
Priemerný júlová teplota vzduchu	20 – 21°C
Priemerný ročný úhrn zrážok	600 až 700 mm
Počet dní so snehovou pokrývkou	40-60
Počet letných dní (stanica Michalovce)	59
Priemerná rýchlosť vetra	3 m/s

Zdroj: Atlas krajiny SR

1.7.4 Pôdne pomery

Pôda je samostatný prírodný útvar, ktorý vznikol premenou vrchnej časti zemskej kôry za spolupôsobenia vody, vzduchu, slnečnej energie a živých organizmov. Podľa percentuálneho obsahu zrnitostných frakcií sa pôdy triedia na pôdne druhy. Zastúpenie na území majú **fluvizeme**. Tie sa v menšom rozsahu vyskytujú v severovýchodnej časti územia. Sú to mladé pôdy vyvinuté z holocénnych fluviálnych sedimentov. Fluvizeme sú pôdy v iniciálnom štádiu vývoja s pôdotvorným procesom slabej tvorby a akumuláciou humusu, pretože tento proces je, resp. v nedávnej minulosti bol narúšaný záplavami a aluviálnou akumuláciou. Je pre nich charakteristická textúrna rozmanitosť, minerálna bohatosť, a rôzne vysoká hladina podzemnej vody. Fluvizeme majú rôznu bonitu. Môžu byť úrodné ale tiež aj neplodné. V tejto oblasti patria medzi najlepšie zeleninárske pôdy a blízkosť podzemných vôd umožňuje ich zavlažovanie. Subtypom fluvizemí charakteristickým pre územie obce je fluvizem glejová s prítomnosťou glejového redukčného Gr-horizontu v hĺbke 0,5 – 1 m. Je to dôsledok dlhodobu pôsobiacej hladiny podzemnej vody v tejto hĺbke.

Na území obce sa nachádzajú aj **pseudogleje**, modálne, kultizemné, luvizemné nasýtené až kyslé, zo sprašných hĺn a svahovín.

Pôdy v riešenom území majú strednú priepustnosť a veľkú retenčnú schopnosť. Podľa obsahu skeletu v pôdach sú pôdy klasifikované ako pôdy bez skeletu až slabo skeletnaté (0-20%). Z hľadiska pôdnej reakcie sa jedná o pôdy neutrálne až stredne kyslé. Z hľadiska vlhkostného režimu prevažujú v riešenom území pôdy mierne vlhké. Jedná sa o územie s vysokým produkčným potenciálom poľnohospodárskych pôd. Celé riešené územie je súčasťou pôdnoekologického regiónu Laborecká rovina s indexom poľnohospodárskeho využitia 81-90. Využívanie ornej pôdy v riešenom území je orientované na pestovanie obilnín, vlniča, kukurice a viacročných krmovín. Osevné postupy a zastúpenie plodín je závislé od dopytu.

Tab. č.11: Výmera územia a pôdny fond obce k roku 2022

Celková výmera územia obce	3 143 728 m²
Poľnohospodárska pôda spolu	2 664 832
Orná pôda	2 264 709
Vinice	4 036
Záhrady	246 384
Ovocný sad	0
Trvalé trávnaté porasty	149 703
Nepoľnohospodárska pôda spolu	478 896
Vodná plocha	99 781
Lesné pozemky	0
Zastavaná plocha a nádvorcia	302 788
Ostatná plocha	76 327

Zdroj: ŠÚ SR, http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/pl5001rr/v_pl5001rr_00_00_00_sk

1.7.5 Ovzdušie

Ovzdušie je jednou zo základných zložiek životného prostredia. Kvalita je daná emisnými pomermi a rozptylovými podmienkami. Podmienky na rozptyl v ovzduší sa menia nielen v priebehu roka, sú závislé od klimatických podmienok a meteorologickej situácie. Z pohľadu kvality ovzdušia sa sleduje emisná a imisná situácia. Emisiou je každé priame, alebo nepriame vypustenie znečisťujúcej látky do ovzdušia. Imisiou sa rozumie zmes škodlivín nachádzajúcich sa vo voľnom ovzduší. Imisie sa sledujú prostredníctvom automatických monitorovacích staníc (AMS). V najviac znečistených oblastiach kraja sú umiestnené 4 AMS (ide o prekročenie najmä PM10 (prachové častice). Emisiou sa rozumie každé priame alebo nepriame vypustenie znečisťujúcej látky do ovzdušia. K základným znečisťujúcim a vybraným znečisťujúcim látkam ovzdušia sa zaraďujú tuhé znečisťujúce látky (TZL), oxidy síry vyjadrené ako oxid siričitý (SO₂), oxidy dusíka (NO_x), oxid uhoľnatý (CO), pachové látky, organické látky (napr. NM VOC), ktoré sú v odpadových plynov v plynovej fáze vyjadrené ako celkový organický uhlík a dibenzodioxíny a dibenzofurány.

Významným znečisťovateľom je automobilová doprava a vykurovanie tuhým palivom. Nárast intenzity cestnej dopravy spôsobuje zvyšovanie celoplošnej zaťažnosti miestnych komunikácií a zvyšuje množstvo emisií z výfukových plynov a sekundárnu prašnosť.

Na znečisťovaní prostredia regiónu sa podieľa priemyselná činnosť, poľnohospodárstvo, doprava, ukladanie odpadov a osídlenie. Najväčším znečisťovateľom životného prostredia v bezprostrednom okolí obce je **tepelná elektráreň Vojany**. Elektráreň sa zaraďuje medzi najvýraznejších znečisťovateľov Zemplínskej zaťaženej oblasti zadefinovanej Slovenskou agentúrou životného prostredia na základe environmentálnej regionalizácie SR.

Najväčší podiel na znečistení ovzdušia v oblasti má prašnosť, oxid uhoľnatý, oxid siričitý a oxidy dusíka. V elektrárni Vojany sa z dlhodobého hľadiska darí udržiavať klesajúci trend v emisiách do ovzdušia. Úspora skleníkových plynov sa dosiahla najmä náhradou fosílnych palív drevnou štiepkou – biomasou. Za ďalšie objekty znečistenia možno považovať dopravné prostriedky využívajúce miestne komunikácie a ostatné stacionárne zdroje znečistenia ovzdušia lokalizované v Zemplínskej zaťaženej oblasti.

Na kvalitu povrchových vôd vplýva najmä priemysel a poľnohospodárska činnosť a nevyhovujúce čistenie odpadových vôd z verejných kanalizácií, resp. jej absencia. V oblasti vodného hospodárstva je negatívom veľký odber povrchovej vody na chladiace systémy. Vojany využívajú na chladenie vodu z rieky Laborec, ktorá najmä v letných mesiacoch stráca na kvalite, zvyšuje sa jej teplota a dochádza k nežiaducemu vzniku kyslíkového deficitu. Situácia sa výrazne zlepšila prechodom na cirkulačné chladenie.

Znečisťovanie pôd v skúmanom území je zapríčinené predovšetkým poľnohospodárskou činnosťou a to cez používanie hnojív a rôznych chemických prostriedkov. K znečisteniu prispieva aj elektráreň Vojany, spôsobujúca acidifikáciu pôdy. Znečistenie zaťažuje pôdny pokryv, vegetáciu a podzemné vody.

1.7.6 Odpad

Odpadové hospodárstvo Slovenskej republiky je v súčasnosti ešte zabezpečované podľa zákona č. 223/2001 Z.z.. o odpadoch, o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona NR SR č. 327/1996 Z.z. o poplatkoch za uloženie odpadov v znení neskorších predpisov a zákona č. 529/2002 Z.z.. o obaloch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Odpad z obcí je tvorený prevažne odpadom vyprodukovaným z domácností a ďalším odpadom podobným domovému odpadu z prevádzok v obciach. Významný podiel produkovaného odpadu predstavuje odpad z verejných priestranstiev. Koncepcia odpadového hospodárstva obcí vychádza zo všeobecných zámerov Programu odpadového hospodárstva Slovenskej republiky, ako základného dokumentu pre riadenie odpadového hospodárstva a následných koncepčných materiálov na nižších úrovniach riadenia. Z hľadiska systému zberu komunálneho odpadu je v obciach využívaný typ zberu komunálneho odpadu do individuálnych zberných nádob s následným zvozom. Periodicita zvozu TKO je každé dva týždne a ostatné podľa harmonogramu.

V obci je realizovaný systém zberu komunálneho odpadu do zberných nádob. Likvidácia odpadu v obci je zabezpečená vývozom tuhého komunálneho odpadu. Biologicky rozložiteľný odpad zhodnocujú obyvatelia individuálne kompostovaním.

Množstvo vyprodukovaného odpadu v obci sa každoročne zvyšuje a rovnako sa zvyšuje aj množstvo vyprodukovaného separovaného odpadu.

1.7.7 Ochrana životného prostredia

Hlavným zámerom je zachovanie prírodnej rovnováhy a ochrana rozmanitosti podmienok a foriem života, prírodných hodnôt a krás a utváranie podmienok na trvalo udržateľné využívanie prírodných zdrojov a na poskytovanie ekosystémových služieb, berúc do úvahy hospodárske, sociálne a kultúrne potreby, ako aj regionálne a miestne pomery.

Natura 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie a hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii.

Sústavu NATURA 2000 tvoria 2 typy území:

- **osobitne chránené územia** (Special Protection Areas, SPA) - vyhlasované na základe smernice o vtácoch - v národnej legislatíve: chránené vtáčie územia

- **osobitné územia ochrany** (Special Areas of Conservation, SAC) - vyhlasované na základe smernice o biotopoch - v národnej legislatíve: územia európskeho významu - pred vyhlásením, po vyhlásení je územie zaradené v príslušnej národnej kategórii chránených území.

Blízke chránené územia:

- *Územie svetového prírodného dedičstva UNESCO – Karpatské bukové pralesy,*
- *Územie NATURA 2000: Chránené vtáčie územie Vihorlatské vrchy – 1. a 2. stupeň ochrany,*
- *Chránené územia národnej siete chránených území: Chránená krajinná oblasť Vihorlat – 2. stupeň, Národná prírodná rezervácia Jovsianska hrabina – 5. stupeň.*
- *Chránená vodohospodárska oblasť Vihorlat – 2. stupeň.*

1.7.8 Cestovný ruch

Z pohľadu výkonnosti cestovného ruchu ku roku 2013 Košický kraj, aj napriek prírodnému, kultúrnemu a historickému potenciálu, bol v porovnaní s ostatnými krajmi Slovenska na 5. mieste v počte návštevníkov ubytovaných v ubytovacích zariadeniach, na 7. mieste v počte prenocovaní v ubytovacích zariadeniach a na 5. mieste v objeme tržieb za ubytovacie služby. (Stratégia rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2020).

Cestovný ruch v obci je slabo rozvinutý. V okolí obce sa v rámci dolnozemplínskeho regiónu nachádzajú vhodné podmienky pre turistiku, vodné športy a pekná príroda, avšak obec samotná nemá vybudovanú turistickú infraštruktúru pre organizovanú turistiku na dlhodobejšie pobyty. Pre rozvoj cestovného ruchu chýbajú ako ubytovacie zariadenia, tak predovšetkým služby pre turistov na trávenie voľného času, športové a kultúrne vyžitie. Obec sa bude zameriavať predovšetkým na rozvoj cestovného ruchu na území regiónu.

Hoci sa okres riešeného územia vyznačuje množstvom prírodných krás, turistických zaujímavostí a neďaleko vzácných minerálnych liečivých vôd, ktoré vytvárajú vhodné podmienky na rozvoj vidieckej turistiky a agroturistiky (blízkosť Vínnej cesty, CHKO Vihorlat, jazero Morské oko, Zemplínskej Širavy, Vinianskeho jazera, Senných rybníkov, pramene v bývalých Sobraneckých kúpeľoch), turizmus nepatrí v súčasnosti medzi silne rozvinuté oblasti hospodárstva mikroregiónu.

2 ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA

Vonkajšie prostredie z pohľadu obce je formované na troch úrovniach:

- 1. európska legislatíva a stratégie;*
- 2. štátna legislatíva a opatrenia vlády SR;*
- 3. regionálne stratégie Vyššieho územného celku.*

Na prvej, európskej úrovni, je smerodajná predovšetkým Stratégia „Európa 2020“, ktorou sa riadi filozofia a zameranie zdrojov z európskych štrukturálnych fondov. Na základe tejto stratégie totiž musí Európska únia dodržiavať jednotný tematický prístup. Priority a ciele tejto stratégie premietla vláda SR do Partnerskej dohody na roky 2021 - 2027. Stratégia Európa 2020 má tri hlavné ciele:

- 1. Inteligentný rast (Inovácie, Vzdelávanie a Digitálna spoločnosť)*
- 2. Udržateľný rast (Klíma, Energetika a Mobilita, Konkurencieschopnosť)*
- 3. Inkluzívny rast (Zamestnanie a zručnosti, Boj proti chudobe)*

Kľúčovými cieľovými hodnotami stratégie sú:

- **Zamestnanosť:** zvýšiť zamestnanosť obyvateľov vo veku 20-64 rokov, vrátane väčšieho zapojenia žien, starších a lepšieho začlenenia migrantov
- **Výskum a vývoj:** zvýšiť investície do výskumu a vývoja a inovácií podnikov
- **Zmena klímy a energetická udržateľnosť:** znížiť emisie skleníkových plynov o 20% v porovnaní s úrovňou z roku 1990, zvýšiť podiel OZE o 20% na konečnej spotrebe energie a zvýšiť energetickú účinnosť o 20%
- **Vzdelávanie:** znížiť mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky a zvýšiť podiel obyvateľov vo veku 30-34 rokov s vysokoškolským vzdelaním na 40%
- **Boj proti chudobe:** znížiť podiel ľudí žijúcich pod hranicou chudoby 25%. Na druhej, štátnej úrovni je okrem platnej legislatívy (napr. v oblasti regionálneho rozvoja, zákon o obecnom zriadení a pod.) určujúca Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky.

Nové eurofondy na najbližšie roky sú spravované najmä cez nový Program Slovensko.

2.1 Väzby na strategické ciele KSK

Košický kraj patrí k najvýznamnejším hospodárskym priestorom na Slovensku, ktorého ťažiskovými ekonomickými odvetviami sú priemysel, stavebníctvo a poľnohospodárstvo. Surovinovou základňou regiónu je najmä oblasť Slovenského rudohoria, ktorá v dávnej minulosti podmienila vznik baníctva, hutníctva farebných kovov a strojárstva. Významné sú zásoby zemného plynu a gazolínu v okresoch Michalovce a Trebišov. Výskyt rudných surovín je v okresoch Spišská Nová Ves, Rožňava, Košice a Košice – okolie.

Košický kraj je vzhľadom na svoju rozlohu štvrtým najväčším na Slovensku. rozkladá na ploche 6 755km² na juhovýchode Slovenskej republiky a zaberá rozlohu 13,8 % z celkovej rozlohy Slovenskej republiky. Vzhľadom na svoju rozlohu je štvrtým najväčším na Slovensku. Vzhľadom na počet obyvateľov – 795 565 (ŠÚ SR, ku 31.12.2014) je po Prešovskom kraji v poradí druhý najväčší na Slovensku. Nárast obyvateľov oproti roku 2013 tvoril 809 obyvateľov, čo tvorilo + 0,1 %. Na východe hraničí Košický kraj s Ukrajinou a na juhu s Boršodsko - Abovsko-Zemplínskou župou v Maďarskej republike. Územie Košického samosprávneho kraja zahŕňa 17 samosprávnych území miest (Dobšiná, Rožňava, Spišská Nová Ves, Spišské Vlachy, Gelnica, Krompachy, Medzev, Moldava nad Bodvou, Sečovce, Trebišov, Kráľovský Chlmec, Čierna nad Tisou, Veľké Kapušany, Michalovce, Strážske, Sobrance a Košice) a 423 samosprávnych území obcí. V rozmedzí 200 – 499 obyvateľov sa nachádza najväčší počet obcí – 149. V kraji sa celkovo nachádza 440 obcí a je rozčlenený do 11 okresov (Gelnica, Košice I, Košice II, Košice III, Košice IV, Košice okolie, Michalovce, Rožňava, Sobrance, Spišská Nová Ves a Trebišov). Rozlohou najväčším je okres Košice - okolie, naopak plošne najmenším je okres Košice III. Správnym, hospodárskym, politickým, školským a kultúrnym centrom kraja je mesto Košice, ktoré je druhým najväčším mestom na Slovensku. Nový štatút mesta získali zákonom č. 401 Zb. z roku 1990.

K najvýznamnejším nerudným surovinám patria ložiská magnezitu v Košiciach a vysokopercentných vápencov v okrese Košice – okolie. V okrese Michalovce sa nachádza ložisko kamennej soli. Zdroje geotermálnej energie sú v okrese Košice – okolie, v lokalite Ďurkov. Na juhu Košického kraja je viac zastúpená poľnohospodárska výroba. Zastúpené je aj vinohradníctvo s významnou minulosťou. Východoslovenská vinohradnícka oblasť (Kráľovochlmecký, Moldavský, Sobranský a Michalovský vinohradnícky rajón) a Tokajská vinohradnícka oblasť sú známe nielen na Slovensku. Takmer 40% územia Košického kraja pokrývajú lesy. Najlesnatejšími sú okresy Rožňava, Košice – okolie a Gelnica, najmenšiu plochu lesov má okres Michalovce.

V rámci územia **Košického kraja** sú definované tri **rozvojové osi prvého stupňa**:

- 1. Košicko-prešovská rozvojová os:** Prešov – Košice – Seňa – hranica s Maďarskom.
- 2. Zvolensko-juhoslovenská rozvojová os:** Zvolen – Rimavská Sobota – Rožňava – Košice.

3. Východoslovenská rozvojová os: Košice – Michalovce – Sobrance – hranica s Ukrajinou. Mesto Košice je centrom osídlenia prvého stupňa a najvýznamnejším centrom Karpatského euroregiónu. Vzájomná kooperácia a prepojenie medzi vidieckymi sídlami a mestami, ktoré tvoria ich prirodzené sídelné centrá, predstavuje podľa KURS nový a v budúcnosti bezpodmienečný predpoklad pre rozvoj vidieckeho priestoru. (Zdroj: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 až 2022, PRÍLOHA č.1 Podrobná analýza Košického kraja).

Strategický cieľ č.1. Posilňovanie regionálnej identity zastavením vytlačania pracovnej sily z trhu práce

Špecifický cieľ č.1.3 Tvorba nových pracovných miest v oblasti kreatívneho priemyslu

Vytvorenie prostredia podporujúce kreatívnych podnikateľov, môžeme pomocou inovácií rozvíjať novú generáciu produktov s vysokou pridanou hodnotou a služieb, ktoré zlepšia ekonomiku celého regiónu a zvýšia kvalitu života v Košickom kraji.

Špecifický cieľ č.1.4 Tvorba nových pracovných miest v oblasti logistického priemyslu

Logistika sa v súčasnosti stáva nástrojom získavania a udržania konkurenčnej výhody a v globalizovanom svete je kľúčovým prvkom pre zlepšenie ziskovosti podnikania. Medzi infraštruktúrou a logistikou existuje veľmi blízky vzťah.

Špecifický cieľ č.1.5 Tvorba nových pracovných miest v oblasti cestovného ruchu

Vidiecky cestovný ruch patrí vo svete k pomerne široko využívanému druhu cestovného ruchu. Aj napriek skutočnosti, že Slovensko má dobré podmienky na jeho rozvoj, v našich podmienkach je vidiecky cestovný ruch málo rozvinutý.

Strategický cieľ č.2 Posilňovanie regionálnej identity cestou rozvoja vidieka

Strategický cieľ č.3 Posilňovanie regionálnej identity hľadaním alternatív k trhu práce pre pracovnú silu, ktorá bola z trhu práce vytlačená

Špecifický cieľ 3.1 Podpora rozvoja komunitného spôsobu života

Strategický cieľ č. 4 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja občianskej spoločnosti

Špecifický cieľ č. 4.1 podpora rozvoja spoločenskej zodpovednosti podnikania

Špecifický cieľ č. 4.2 podpora zvyšovania občianskej participácie podporou združovania obyvateľov a vzniku záujmových skupín

Strategický cieľ č. 5 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja sociálnych ľudských práv

Špecifický cieľ č. 5.1 skvalitňovanie poskytovania sociálnych služieb

Špecifický cieľ č. 5.2 zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva

Špecifický cieľ č. 5.3 skvalitnenie systému vzdelávania

Špecifický cieľ č. 5.4 riadená migrácia

Strategický cieľ č.7 Posilňovanie regionálnej identity rozvojom kultúrneho dedičstva

Špecifický cieľ č. 7.1 zachovanie kultúrneho dedičstva

2.2 STEEP analýza

Súčasťou analýzy vonkajšieho prostredia je tzv. analýza STEEP faktorov, ktorá sleduje vplyv faktorov v sociálnej, technologickej, ekonomickej, environmentálnej a politickej. Sú to rôzne faktory, ktoré pôsobia na vyššej ako miestnej úrovni, pričom majú vplyv na miestny rozvoj. **STEPP analýza** - vplyv sociálnych, technologických, ekonomických, ekologických a politických faktorov vonkajšieho prostredia na rozvoj obce.

Formulár č. A 8 – STEEP analýza – analýza externého prostredia

Sociálnokultúrne	Technologické	Ekonomické	Environmentálne	Politickoprávne
Starnutie populácie	Zlepšuje sa prístup k informáciám	Dopady ekonomickej krízy	Priemysel je zdrojom znečistenia	Zhoršovanie podnikateľského prostredia v SR
Migrácia obyvateľov do zahraničia	Zavádzanie IT do všetkých oblastí	Nárast vysokoškolsky a stredoškolsky vzdelaných ľudí bez uplatnenia	Zmena klímy - celkové oteplenie, extrémne zrážky, veterné smršte, extrémne teplé letné obdobia	EŠIF
Nezamestnanosť	Kontakt samosprávy s obyvateľmi prostredníctvom technológií	Medziročný nárast HDP na 1 obyvateľa	Zdravotné dôsledky znečistenia – emisie z priemyslu, dopravy, znečistenie vôd a ostatných zložiek životného prostredia	Sociálna politika pre sociálne ohrozené skupiny: dôchodcovia, študenti, MRK
Správanie sa na základe kultúrnych, náboženských zvyklostí	Využívanie sociálnych sietí	Prítomnosť obyvateľov bez vzdelania	Nárast biodiverzity	Daňová politika
Sociálne postavenie obyvateľov	Technológie poskytujú možnosť šetrenia prírodnými zdrojmi	Využitie fondov EÚ	Ekosystémový prístup	Prenos kompetencií zo štátnej úrovne na nižšie úrovne
Prehlbujúci sa rozdiel v životnej úrovni rôznych skupín obyvateľstva	Zavádzanie IKT do verejnej správy – informatizácia	Vývoj meny a inflácie		

Zdroj: vlastné spracovanie

2.3 SWOT analýza

SWOT analýza je jedným zo základných nástrojov strategického plánovania a rozvoja, používaná sa na hodnotenie silných a slabých stránok, príležitostí a hrozieb, ktoré spočívajú v danom projekte, pláne, ktorého výsledkom je realizácia konkrétneho cieľa. Základom SWOT analýzy je jasne definovaný jej cieľ a postup krokov, ktoré to majú zabezpečiť. Ak je cieľ jasne definovaný, SWOT analýza sa môže použiť ako manažérska podpora k dosiahnutiu tohoto cieľa: Silné stránky /Strengths/ – interné / vnútorné atribúty / vlastnosti organizácie, ktoré jej môžu napomôcť k dosiahnutiu cieľa, Slabé stránky /Weaknesses/ - interné / vnútorné atribúty / vlastnosti organizácie, ktoré sťažujú dosiahnutie cieľa, Príležitosti /Opportunities/ – externé podmienky, ktoré môžu dopomôcť organizácii k dosiahnutiu cieľa, Ohrozenia /Threats/ – externé podmienky, ktoré môžu sťažiť dosiahnutie cieľa. Prostredníctvom takéhoto nástroja je možné získať prehľad o situácii, v ktorej sa skúmané územie nachádza pred tým, ako sa pristúpi k formulácii stratégie jeho ďalšieho rozvoja.

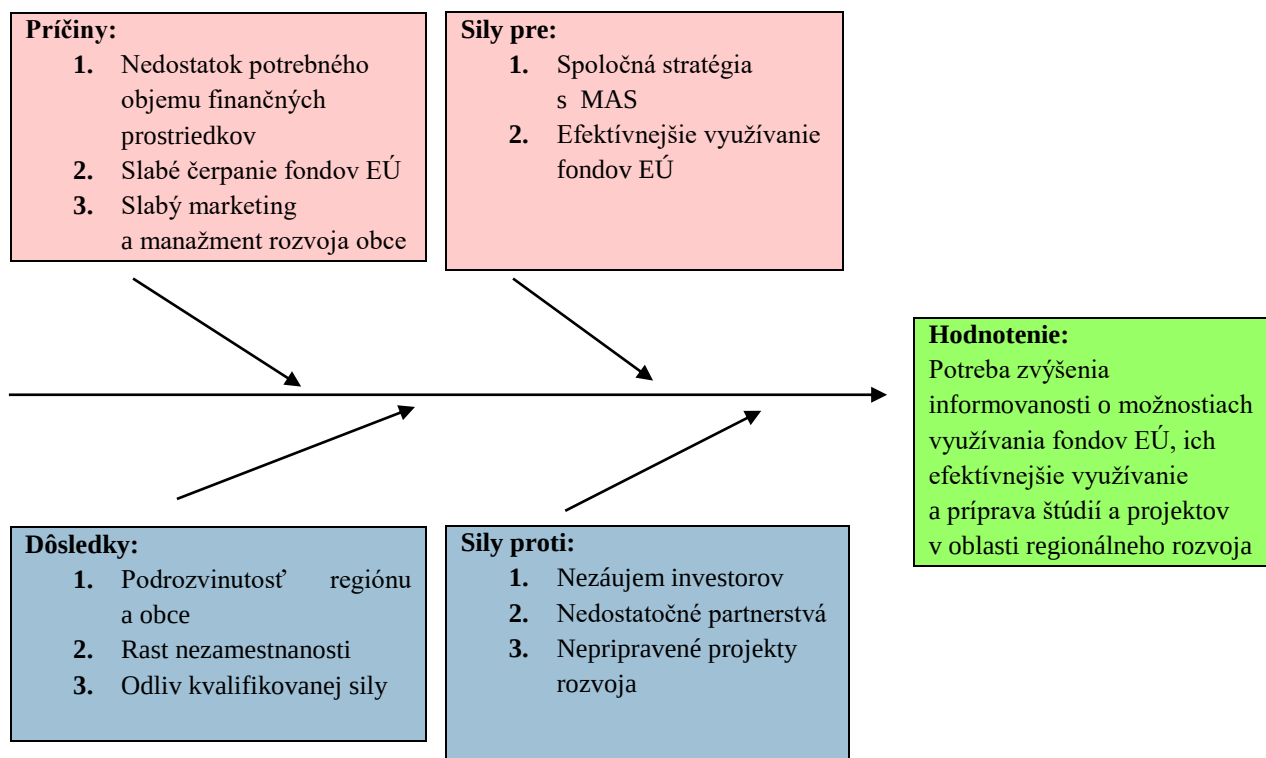
Touto metódou je vytvorený podklad, na základe ktorého je možné formulovať stratégiu usmernenia budúceho vývoja obce, tak aby boli zachované, resp. rozvíjané jej silné stránky, odstránené, resp. eliminované jej slabé stránky a boli využité príležitosti pre jej ďalší rozvoj, pričom boli brané do úvahy aj ohrozenia jej ďalšieho rozvoja.

Formulár č. A 10 - SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
➤ členstvo v Miestnej akčnej skupine ➤ Blízkosť mesta Sobrance ako kultúrneho a administratívneho centra ➤ Dostatok plôch pre rozvoj bývania ➤ Atraktívna vidiecka krajina ➤ Priaznivé pôdno-klimatické podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva ➤ Atraktívne prírodné prostredie v okolí obce ➤ Vhodné podmienky pre rozvoj vidieckeho turizmu ➤ Blízkosť hraníc s Ukrajinou ➤ Dostatok pracovnej sily	➤ Obec mimo regionálneho záujmu ➤ Nedostatočná občianska vybavenosť v obci ➤ Slabo rozvinutá sieť peších komunikácií ➤ Nezájem investorov o lokalitu ➤ Nedostatok pracovných príležitostí ➤ Nedostatok financií na rozvoj obce ➤ Nepriaznivé prostredie pre tvorbu pracovných miest ➤ Absentujúca modernizácia verejnej infraštruktúry ➤ zlý technický stav verejných budov – vysoká energetická náročnosť
Príležitosti	Ohrozenia
➤ Možnosť podpory definovaných oblastí z iných finančných mechanizmov ➤ Možnosť čerpania dotácií ➤ Potenciál využívania obnoviteľných zdrojov energie k energetickej sebestačnosti obce ➤ Zefektívnenie spolupráce s okolitými obcami na regionálnej úrovni ➤ Rozvoj technickej infraštruktúry ➤ Proces suburbanizácie – sťahovanie obyvateľov z miest na vidiek ➤ Plánovaná výstavba diaľničného ťahu D1 až po hranice s Ukrajinou	➤ Zvyšovanie nezamestnanosti ➤ Nedostatok prostriedkov na rozvoj obce ➤ Nedostatok prostriedkov na zvyšovanie kvality života obyvateľov ➤ Odliv mladých, kvalifikovaných ľudí z obce ➤ Strata záujmu investorov o danú lokalitu ➤ Nedostatočná podpora malých a stredných podnikov zo strany štátu ➤ Negatívny vplyv na ekonomiku v dôsledku pandémie koronavírusu

Zdroj: vlastné spracovanie

Formulár č. A 12 - Analýza silových polí

Zdroj: vlastné spracovanie

STRATEGICKÁ ČASŤ

3 STRATEGICKÁ ČASŤ

Vo nadväznosti na výstupy analytickej časti a SWOT analýzy, s dôrazom na existujúci potenciál využiteľný s cieľom podnietenia rozvojových stimulov obce a možnosti jeho zhodnotenia sú v tejto časti identifikované potreby, východiská a možné riešenia týkajúce sa riešeného územia a do istej miery aj širšieho okolitého regiónu spadajúceho do okresu Trebišov. Ich transformáciou do konkrétnych aktivít a pomocou správne nastavených politík v dotknutých oblastiach je možné v dlhodobom horizonte zabezpečiť pozitívny trend v oblasti hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Cieľom PRO je sformulovať takú predstavu o smerovaní obce, ktorá vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jej občanov a je v súlade so strategickými cieľmi a prioritami štátu, vyššieho územného celku, záujmami ochrany historického a kultúrneho dedičstva. PRO je otvorený dokument, ktorý by sa mal pravidelne písomne dopĺňať a aktualizovať, podľa vopred stanovených pravidiel, potrieb obyvateľov obce, jeho návštevníkov a potenciálnych investorov, s cieľom v maximálnej možnej miere zvýšiť životnú úroveň obyvateľov obce a uspokojiť ich potreby a požiadavky. Stratégia je výsledkom kombinácie dvoch prístupov: *štrukturálneho a regionálneho*.

Tento strategický dokument posilní regionálny rozvoj tým, že stanoví postupy podporujúce miestne iniciatívy. Zároveň pomôže zvýšiť úroveň regiónu pomocou podpory aktivít regionálnych a lokálnych rozvojových organizácií a podporou prípravy strategicky významných projektov. PRO obce je základným nástrojom obce, ktorý určuje smer jej napredovania, pre plnenie strednodobých a dlhodobých cieľov, ktoré umožnia vytvárať spoločný produkt, poskytujúci kvalitné podmienky pre život všetkých jej občanov a návštevníkov. Strategický cieľ a špecifické ciele PRO konkrétne naplňajú celkový cieľ regionálneho rozvoja tým, že vytvorením tohto významného strategického dokumentu sa na miestnej úrovni vytvoria podmienky pre implementáciu navrhnutého Integrovaného regionálneho operačného programu, ktorého hlavným cieľom je prostredníctvom jednotlivých opatrení zvýšiť vybavenosť územia zariadeniami občianskej infraštruktúry s ohľadom na zabezpečenie ich dostupnosti a kvality poskytovaných služieb.

Oblasti generujúce potreby v riešenom území :

Pôdohospodárstvo - z aspektu štátnej politiky vnímané ako komplexný celok so spoločnou stratégiou pre poľnohospodárstvo, potravinárstvo, lesné hospodárstvo a nadväzujúci drevospracujúci priemysel. Poľnohospodárska výroba, ako aj potravinárska výroba, v dôsledku silnej konkurencie vstupom do EÚ stratila svoje postavenie nielen na slovenskom trhu, ale aj na zahraničných trhoch. Snaha Slovenska posilniť do roku 2020 potravinovú sebestačnosť na úroveň 80% svedčí o tom, že súčasná situácia v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby a potravinárskeho priemyslu nie je priaznivá. Rovnako klimatické zmeny negatívne vplyvajú na ponuku poľnohospodárskych komodít a zvyšujú riziko podnikat' v poľnohospodárstve. Aj napriek tomu je pôdohospodárstvo zatiaľ jedným odvetví,

ktoré vytvára vo vidieckych oblastiach nové pracovné miesta. Malí a strední poľnohospodárski podnikatelia na Slovensku nedokážu konkurovať zahraničným dodávateľom v oblasti cien (mnohokrát však na úkor kvality). Slovenskí spotrebitelia sú čoraz náročnejší, na jednej strane vyžadujú nízke ceny, ale zároveň aj vysokú kvalitu produktov. V súčasnosti je potrebné zamerať sa na diverzifikáciu činností najmä v oblasti prvovýroby.

Agroturizmus a cestovný ruch, ktorých podstatou je ponuka rôznych voľnočasových aktivít, najmä v horských a podhorských oblastiach, s možnosťou ubytovania sa v rodinách, vidieckych domoch alebo v účelových komerčných ubytovacích zariadeniach. Vidiecky cestovný ruch a agroturizmus zhodnocujú prostredníctvom svojich produktov s vysokou pridanou hodnotou ekonomický potenciál vidieckej krajiny, a to najmä vďaka jej prírodným, historickým a kultúrnym zdrojom, miestnym tradíciám, vďaka zdravému životnému prostrediu a miestnym produktom a službám, ktoré sú súčasťou identity regiónu.

Obnoviteľné zdroje energie prispievajú k ochrane životného prostredia a k diverzifikácii činností v oblasti poľnohospodárstva a priemyslu. Cieľom energetickej politiky SR je zvyšovanie podielu obnoviteľných zdrojov energie na výrobe elektriny a tepla. (Národný akčný plán pre obnoviteľné zdroje energie, 2010).

3.1 Strategický cieľ obce

Strategický cieľ PRO ako aj špecifické ciele v rámci jednotlivých politík vychádzajú z §3 Ciele podpory regionálneho rozvoja zákona č. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, kde je hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja odstraňovať alebo zmierňovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a *zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja.*

Strategický cieľ konkretizuje víziu obce a definuje spôsob riešenia problémov pomenovaných v rozvojovom dokumente. Tento hlavný strategický cieľ je zabezpečovaný pomocou súboru globálnych cieľov, ktoré stanovujú prioritné oblasti rozvoja. Tieto sú následne rozvinuté pomocou sústavy stanovených cieľov a konkrétnymi opatreniami a aktivitami na ich naplnenie.

Podpora regionálneho rozvoja podľa odseku 1 je zameraná najmä na komplexné využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia – prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov, podporu zavádzania nových technológií a inovácií pri rešpektovaní vnútorných špecifik regiónu, rozvoj informatizácie a digitalizácie v regióne, rozvoj hospodárstva a podnikateľského prostredia v regióne s cieľom zvýšiť jeho produktivitu, optimalizovať štruktúru hospodárstva, vytvárať nové pracovné miesta a stabilizovať ohrozené pracovné miesta, rozvoj ľudských zdrojov, vrátane zvyšovania vzdelanostnej úrovne, kvalifikácie a zlepšovania prípravy detí a mladých dospelých na trh

práce, predchádzanie sociálneho vylúčenia a zmierňovanie jeho negatívnych dôsledkov, podporu rovnosti príležitostí na trhu práce a podporu znevýhodnených komún, realizáciu verejných prác podporujúcich rozvoj regiónu, zlepšenie a rozvoj sociálnej infraštruktúry regiónu, zlepšenie dopravnej a technickej vybavenosti regiónu, inžinierskych stavieb, rozvoj cestovného ruchu, medzištátnu, cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti regionálneho rozvoja v záujme trvalo udržateľného rozvoja regiónu, zachovanie identity a rozvoj kultúry a starostlivosť o kultúrne dedičstvo regiónov a sídiel, rozvoj pôdohospodárstva a rozvoj vidieka, rozvoj vidieckych oblastí a zvyšovanie kvality života na vidieku, realizáciu opatrení na ochranu, udržiavanie a zveľaďovanie životného prostredia a na obmedzovanie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie a zlepšenie environmentálnej infraštruktúry regiónu, ochranu prírody, efektívne využívanie prírodných zdrojov regiónu využívanie alternatívnych zdrojov energie, rozvoj občianskej vybavenosti a rozvoj služieb v regióne, zvyšovanie dostupnosti a kvality bývania, budovanie a posilňovanie štruktúr občianskej spoločnosti, rozvoj prosociálneho správania obyvateľstva, rozvoj telesnej kultúry, športu a turistiky, ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia, atď.

Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre obec nasledovný strategický cieľ:

***Komplexný rozvoj obce a zvyšovanie kvality života
obyvateľov
z hľadiska trvalo udržateľného rozvoja.***

Formulácia strategického cieľa vychádza z predpokladu, že budú vytvorené podmienky pre komplexný rozvoj obce. Zvyšovanie výkonnosti hospodárstva na udržateľnej úrovni v dlhodobom horizonte a rast jeho konkurencieschopnosti je považované za prioritu. Zároveň však musia byť vytvorené také podmienky, aby sa nezvyšovali výdavky verejných prostriedkov, ale aby nastala ich konsolidácia s cieľom podpory nových rozvojových projektov. Navrhovaná stratégia vychádza zo strategických prístupov v rámci regionálneho rozvoja, ktoré sú postavené na:

- aktivizácii nedostatočne využívaného potenciálu a podpore hospodárskeho rozvoja obce a okolia,
- rozšírení a zvýšení podielu aktivít na úrovni partnerstva,
- aktivizácii nástrojov riadenia verejných výdavkov s cieľom ich zníženia.

3.2 Stav projektovej pripravenosti

Tab. č.12: Štruktúra operačných programov

Číslo	Operačný program	Riadiaci orgán	SORO	Fond EÚ
1	Výskum a inovácie	MŠVVŠ SR	MH SR	EFRR, ESF
2	Ľudské zdroje	MPSVR SR	MV SR, MZ SR, MŠVVŠ SR	EFRR, ESF
3	Integrovaná infraštruktúra	MDVRR SR	MF SR	KF, EFRR
4	Kvalita životného prostredia	MŽP SR	MD SR, MH SR	KF, EFRR
5	Integrovaný ROP	MPRV SR	MK SR, VÚC	ESF, EFRR
6	Efektívna verejná správa	MV SR		EFRR, ESF
7	Technická pomoc	ÚV SR		EFRR
8	Rozvoj vidieka	MPRV SR		EPFRV
9	Európska územná spolupráca	RO budú určené zo strany EK		EFRR

Zdroj: vlastné spracovanie

3.3 Stanovenie kľúčových disparít a globálnych cieľov rozvoja

Určenie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja vychádza zo SWOT analýzy. Spresňuje smerovanie podpory na odstránenie alebo zmiernenie usporiadaných disparít vo vzájomnom vzťahu s využitím faktorov rozvoja. Potreba určenia kľúčových disparít a nimi podmienených globálnych cieľov rozvoja je daná nutnosťou zabezpečenia čo najvyššej adresnosti tohto programového dokumentu. Určenie disparít a globálnych cieľov rozvoja obce vychádza zo zhodnotenia aktuálneho stavu územia a stanovuje základné smerovanie cieľov na odstránenie, alebo zmiernenie identifikovaných disparít územia.

Identifikované disparity	Priorita
1. Nedostatočná úroveň rozvoja infraštruktúry 2. Nevyhovujúci stav zariadení kultúrnej infraštruktúry 3. Absentujúce zariadenia športovej infraštruktúry 4. Nedostatočný rozsah poskytovaných sociálnych služieb 5. Nedostatočná infraštruktúra pre rozvoj cestovného ruchu 6. Nedostatočná úroveň technickej infraštruktúry	Občianska infraštruktúra a služby pre obyvateľov
1. Nevyhovujúca dopravná infraštruktúra 2. Nedostatočná kvalita cestných komunikácií 3. Absentujúce chodníky popri komunikáciách	Dopravná infraštruktúra a dopravná obslužnosť
1. Environmentálne zaťaženie prostredia 2. Nevyhovujúci stav verejnej zelene	Kvalita životného prostredia
1. Nedostatočná energetická efektívnosť	Energetická efektívnosť
1. Nadpriemerná nezamestnanosť 2. Nedostatok pracovných príležitostí priamo v obci 3. Nedostatočná úroveň podnikania v obci	Zamestnanosť a podpora podnikania

3.4 Zdroje financovania plnenia PRO 2023-2030

Finančná náročnosť realizácie stratégie je značne vysoká, celkový objem potrebných prostriedkov prekračuje finančné možnosti daného regiónu. Obec nedisponuje potrebným objemom finančných prostriedkov na kofinancovanie. Pri financovaní jednotlivých územných cieľov vyplývajúcich zo základných priorít sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky, sociálny, kultúrny a environmentálny rozvoj obce. Viaceré ciele môžu byť realizované v rámci bežného chodu samosprávy, mnohé však budú vyžadovať náročnejšie finančné a personálne zdroje zo štrukturálnych fondov a spoluprácu s inými subjektmi.

Obec je nútená prispôbiť realizáciu svojich územných cieľov jednotlivým výzvam a dotáciám.

Financovanie opatrení, vyplývajúcich z PRO by malo byť viaczdrojové:

- **Eurofondy**
- **Súkromné zdroje** - investičné a rozvojové projekty, financované súkromnými firmami a zamerané na súkromný záujem (výstavba konkrétnych zariadení, areálov ...) a verejnoprospešné projekty zamerané na environmentálnu či sociálnu oblasť, podporu detí a mládeže či iné oblasti, v ktorých bude žiadateľom niektorý zo spolkov, občianskych združení alebo miestnych iniciatív.
- **Vlastné zdroje samosprávy**
- **Zdroje zo štátneho rozpočtu (grantové schémy ministerstiev)**

PROGRAMOVÁ ČASŤ

4 PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová časť PRO nadväzuje na strategickú časť a obsahuje najmä zoznam opatrení a projektov na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce.

Plnenie hlavného strategického cieľa sa dosiahne prostredníctvom súboru špecifických cieľov a opatrení. Každé opatrenie obsahuje definovaný súbor aktivít rozdelených podľa stupňa priority, realizáciou ktorých bude obec naplňovať jednotlivé priority. O konkrétnom spôsobe realizácie navrhnutých aktivít a ich rozsahu rozhodne obec s prihliadnutím na aktuálny stav a možnosti financovania. Pri zabezpečovaní zdrojov na plnenie cieľov a opatrení uvedených v PRO obce vychádzame zo súčasného stavu rozpočtových zdrojov obce, prerozdelenia finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu a systému financovania zo strany štátu, dotačnej politiky štátu a možnosti získania externých finančných prostriedkov cestou úspešných projektov v rámci štrukturálnych fondov. Okrem definovaných aktivít môže obec v priebehu realizácie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja realizovať aj iné aktivity, ktoré budú v súlade so stanovenými globálnymi cieľmi rozvoja obce a budú napomáhať napĺňaniu hlavného strategického cieľa programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Orgány obce podniknú také aktivity, ktoré považujú za vhodné a dôležité k dosiahnutiu cieľov, ktorými sa zaistí plnenie cieľov rozvoja obce.

Formulár č. P 1 - Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa prioritných oblastí

	1. Investície do infraštruktúry a občianskej vybavenosti	2. Zvýšenie kvality spoločenského života a športu	3. Skvalitnenie životného prostredia
C I E L	1.1. Rekonštrukcia budovy Obecného úradu	2.1 Výstavba multifunkčného ihriska	3.1 Vybudovanie ČOV
	1.2. Rekonštrukcia priestorov Kultúrneho domu	2.2 Zriadenie oddychových zón	3.2. Rekonštrukcia rigolov
	1.3. Modernizácia interiérového vybavenia Obecného úradu	2.3 Zriadenie kamerového systému obce	3.3 Zníženie energetickej náročnosti obecných budov – Zateplenie fasády
	1.4 Rekonštrukcia miestnych ciest a chodníkov	2.4 Obnova autobusových zastávok	3.4 Zatraktívnenie verejných priestranstiev
	1.5 Vybudovanie prístupovej cesty a parkoviska na cintoríne	2.5 Vybudovanie detského ihriska	3.5 Obnova zelene v obci
	1.6 Úprava oplatenia, parkovacích a pojazdných plôch cintorína obce	2.6 Rekonštrukcia letnej terasy pri obecnom úrade	3.6 Opatrenia na adaptáciu zmeny klímy
	1.7 Modernizácia verejného rozhlasu	2.7 Rekonštrukcia interiéru Domu smútku vrátane obstarania chladiaceho boxu	
	1.8 Rekonštrukcia oplatenia Obecného domu na spolkovú a komunitnú činnosť	2.8 Modernizácia verejného osvetlenia	
	1.9 Vybudovanie príjazdovej cesty a chodníka k Obecnému domu na spolkovú a komunitnú činnosť		
	1.10 Oplatenie cintorína		
	1.11 Rekonštrukcia kuchyne v budove Kultúrneho domu a Obecného úradu		

Zdroj: vlastné spracovanie

4.1 Projektové zámery

Investície do infraštruktúry a občianskej vybavenosti

Cieľ 1.1 Rekonštrukcia budovy Obecného úradu

Opatrenie	Rekonštrukcia budovy Obecného úradu
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investícií v €	400 000
Predpokladané finančné zdroje	Dotácie – ŠR, EÚ, vlastné zdroje

Cieľ 1.2 Rekonštrukcia priestorov Kultúrneho domu

Opatrenie	Rekonštrukcia priestorov Kultúrneho domu
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	150 000
Predpokladané finančné zdroje	Dotácie – ŠR, EÚ, vlastné zdroje

Cieľ 1.3 Modernizácia interiérového vybavenia Obecného úradu

Opatrenie	Modernizácia interiérového vybavenia Obecného úradu
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investícií v €	80 000
Predpokladané finančné zdroje	Dotácie – ŠR, EÚ, vlastné zdroje

Cieľ 1.4 Rekonštrukcia miestnych ciest a chodníkov

Opatrenie	Rekonštrukcia miestnych ciest a chodníkov
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investícií v €	350 000
Predpokladané finančné zdroje	Dotácie – ŠR, EÚ, vlastné zdroje

Cieľ 1.5 Vybudovanie prístupovej cesty a parkoviska na cintoríne

Opatrenie	Vybudovanie prístupovej cesty a parkoviska na cintoríne
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investícií v €	100 000
Predpokladané finančné zdroje	Dotácie – ŠR, EÚ, vlastné zdroje

Cieľ 1.6 Úprava oplotenia, parkovacích a pojazdných plôch cintorína obce

Opatrenie	Úprava oplotenia, parkovacích a pojazdných plôch cintorína obce
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investícií v €	55 000
Predpokladané finančné zdroje	Dotácie – ŠR, EÚ, vlastné zdroje

Cieľ 1.7 Modernizácia verejného rozhlasu

Opatrenie	Modernizácia verejného rozhlasu
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investícií v €	7 000
Predpokladané finančné zdroje	Dotácie – ŠR, EÚ, vlastné zdroje

Cieľ 1.8 Rekonštrukcia oplatenia Obecného domu na spolkovú a komunitnú činnosť

Opatrenie	Rekonštrukcia oplatenia Obecného domu na spolkovú a komunitnú činnosť
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investícií v €	40 000
Predpokladané finančné zdroje	Dotácie – ŠR, EÚ, vlastné zdroje

Cieľ 1.9 Vybudovanie príjazdovej cesty a chodníka k Obecnému domu na spolkovú a komunitnú činnosť

Opatrenie	Vybudovanie príjazdovej cesty a chodníka k Obecnému domu na spolkovú a komunitnú činnosť
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investícií v €	180 000
Predpokladané finančné zdroje	Dotácie – ŠR, EÚ, vlastné zdroje

Cieľ 1.10 Oplotenie cintorína

Opatrenie	Oplotenie cintorína
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investícií v €	60 000
Predpokladané finančné zdroje	Dotácie – ŠR, EÚ, vlastné zdroje

Cieľ 1.11 Rekonštrukcia kuchyne v budove Kultúrneho domu a Obecného úradu

Opatrenie	Rekonštrukcia kuchyne v budove Kultúrneho domu a Obecného úradu
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investícií v €	60 000
Predpokladané finančné zdroje	Dotácie – ŠR, EÚ, vlastné zdroje

Zvýšenie kvality spoločenského života a športu

Cieľ 2.1 Výstavba multifunkčného ihriska

Opatrenie	Výstavba multifunkčného ihriska
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	80 000
Predpokladané finančné zdroje	Dotácie – ŠR, EÚ, vlastné zdroje

Cieľ 2.2 Zriadenie oddychových zón

Opatrenie	Zriadenie oddychových zón
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	30 000
Predpokladané finančné zdroje	Dotácie – ŠR, EÚ, vlastné zdroje

Cieľ 2.3 Zriadenie kamerového systému

Opatrenie	Zriadenie kamerového systému
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	20 000
Predpokladané finančné zdroje	Dotácie – ŠR, EÚ, vlastné zdroje

Cieľ 2.4 Obnova autobusových zastávok

Opatrenie	Obnova autobusových zastávok
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	15 000
Predpokladané finančné zdroje	Dotácie – ŠR, EÚ, vlastné zdroje

Cieľ 2.5 Vybudovanie detského ihriska

Opatrenie	Vybudovanie detského ihriska
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	55 000
Predpokladané finančné zdroje	Dotácie – ŠR, EÚ, vlastné zdroje

Cieľ 2.6 Rekonštrukcia letnej terasy pri obecnom úrade

Opatrenie	Rekonštrukcia letnej terasy pri obecnom úrade
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	40 000
Predpokladané finančné zdroje	Dotácie – ŠR, EÚ, vlastné zdroje

Cieľ 2.7 Rekonštrukcia interiéru Domu smútku vrátane obstarania chladiaceho boxu

Opatrenie	Rekonštrukcia interiéru Domu smútku vrátane obstarania chladiaceho boxu
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	100 000
Predpokladané finančné zdroje	Dotácie – ŠR, EÚ, vlastné zdroje

Cieľ 2.8 Modernizácia verejného osvetlenia

Opatrenie	Modernizácia verejného osvetlenia
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	100 000
Predpokladané finančné zdroje	Dotácie – ŠR, EÚ, vlastné zdroje

Skvalitnenie životného prostredia

Cieľ 3.1. Vybudovanie ČOV

Opatrenie	Vybudovanie ČOV
Garant	Obec
Spolupracujúci	MŽP SR, VVS
Predpokladaná výška investície v €	400 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, MŽP SR, Envirofond, VVS a.s.

Cieľ 3.2. Rekonštrukcia rigolov

Opatrenie	Rekonštrukcia rigolov
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	40 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

Cieľ 3.3. Zníženie energetickej náročnosti obecných budov – Zateplenie fasády

Opatrenie	Zníženie energetickej náročnosti obecných budov – Zateplenie fasády
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	450 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

Cieľ 3.4. Zatraktívnenie verejných priestranstiev

Opatrenie	Zatraktívnenie verejných priestranstiev
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	20 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

Cieľ 3.5. Obnova zelene v obci

Opatrenie	Obnova zelene v obci
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	6 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

Cieľ 3.6. Opatrenia na adaptáciu zmeny klímy

Opatrenie	Opatrenia na adaptáciu zmeny klímy
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	80 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

REALIZAČNÁ ČASŤ

5 REALIZAČNÁ ČASŤ

Účinnosť plnenia programu je možné zvýšiť len na základe partnerstiev. Okrem súkromnej podnikateľskej bázy sú to napríklad partneri, ktorí čerpajú zdroje aj z iných fondov EÚ a zo sveta. Štruktúra organizačného zabezpečenia manažmentu programu je závislá od špecifických podmienok obce a bude spresnená v ďalšom kroku programovacieho cyklu. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je dôležitý predovšetkým tým, že zahŕňa základné informácie k stratégii obce vo všetkých súvislostiach rozvoja. Predkladá sa rôznym komisiám na vyššej programovacej úrovni, slúži ako koncepčný materiál pre formulovanie cieľov rôznych projektov, ako podklad pre žiadosti o finančnú podporu na realizáciu týchto projektov a tiež na upresňovanie, získavanie a koordináciu záujmov partnerov na území obce.

Implementácia PRO predpokladá zabezpečenie činností na úrovni programu a projektov. Realizácia sa začína po vypracovaní a schválení PRO v obecnom zastupiteľstve a zabezpečuje ju počas platnosti PRO v zmysle platnej legislatívy o podpore regionálneho rozvoja obec podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja.

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovených merateľných ukazovateľov a na vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

Významným krokom v procese prípravy ale najmä realizácie dokumentu PRO je vytvorenie multisektorového partnerstva, ktoré je jedným zo základných princípov miestneho rozvoja. Do procesu prípravy a realizácie spracovania PRO sa zapoja okrem predstaviteľov samosprávy, vrátane zástupcov obecného zastupiteľstva aj zástupcovia podnikateľskej sféry, spolkov, aktívni občania, čím sa napĺňa princíp partnerstva. Pri realizácii projektov s nadregionálnym dopadom sú to združenia obcí, verejno-súkromné partnerstvá, orgány štátnej správy, či potenciálni investori.

Pri samotnej realizácii PRO ako partneri vystupujú strategickí partneri a iní partneri. Partnermi sú všetky dotknuté organizácie, ktorých sa bezprostredne dotýka, resp. majú prospech z realizácie jednotlivých aktivít a opatrení bez ohľadu na to, či sú riadené obcou alebo pracujú na občianskom princípe. Jednou z hlavných úloh partnerov je spolupráca pri realizácii aktivít programu, dotýkajúcich sa vecne oblasti činnosti partnera. Partneri sa tiež podieľajú na návrhoch organizačného a technického zabezpečenia realizácie jednotlivých aktivít. Ich ďalšími úlohami sú sprostredkovanie spätnej väzby k realizácii, ale aj k využívaniu výsledkov realizácie jednotlivých aktivít a podieľanie sa na realizácii komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám.

Pre tento dokument programu je navrhovaný štandard stanovujúci princípy v tomto obsahu:

Zastupiteľstvo obce

Najvyšší orgán na čele so starostom, má politickú a riadiacu zodpovednosť za plnenie celého programu rozvoja obce:

- *prijíma rozhodnutia o postupe realizácie programu,*
- *ustanovuje riadiacu skupinu/osobu, ktorú poverí riadením procesu,*
- *schvaľuje návrhy a projekty rozvoja,*
- *dojednáva partnerské vzťahy,*
- *hodnotí, schvaľuje výsledky a výstupy programu a*
- *zabezpečuje jeho realizáciu a rozhoduje o zmenách.*

Starosta obce je najvyšším predstaviteľom a výkonným orgánom obce. Má rozhodujúce postavenie vo všetkých veciach správy obce, ktoré zastupiteľstvo nemá zákonom alebo štatútom pridelené. Riadi proces realizácie vo vzťahu k realizácii dokumentu PRO. Na programovej úrovni podpisuje uznesenie obecného zastupiteľstva týkajúce sa strategickej časti dokumentu, schválenie celého dokumentu, vykonáva uznesenia a zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, právnickým a fyzickým osobám (riadiace orgány jednotlivých operačných programov, dodávatelia, fondy a iné).

Obecný úrad je hlavným orgánom pre inštitucionálne zabezpečenie. Predstavuje inštitucionálne a administratívne zabezpečenie vecí zastupiteľstva a starostu, a tiež orgánov zriadených obecným úradom. Vykonáva administráciu a procesy komunikácie, hodnotenia a monitorovania, okrem prípadov, kedy budú žiadateľmi resp. prijímateľmi projektov iné subjekty v plnom rozsahu.

Schválenie, koordinácia, implementácia a monitorovanie implementácie PRO obce na obdobie 2021 – 2027 je v kompetencii Zastupiteľstva obce a starostu obce podľa zákona č. zákona 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov.

Riadiaca skupina

Činnosti riadiacej skupiny v obci preberá najvyšší orgán (riadením procesu napr. konkrétneho projektu však môže poveriť aj inú osobu alebo inštitúciu). Hlavné činnosti manažmentu programu sú:

- *organizačné a technické zabezpečenie programu,*
- *kontrola (fyzická, ekonomická, kvalitatívna),*
- *monitoring a evidencia (pomocou ukazovateľov),*
- *hodnotenie (priebežné a záverečné) a*
- *spracovanie správ o stave a výsledkoch.*

Verejnosc'

Účasť verejnosti je zvlášť dôležitá, pretože určuje výslednú legitimitu, vierohodnosť a záväznosť programu. Verejnosc' sa v procese tvorby a realizácie programu zúčastňuje dvoma spôsobmi: prostredníctvom svojich zástupcov v celom procese a účasťou na prejednávani čiasťkových a celkových výsledkov programu. Konkrétne podoba účasti a formy prejednávania závisí od podmienok, ktoré si obec vytvorí napr. pre tlač, rozhlas, internet, verejnú prejednanie a pod. Informovanosť a publicita je jednou z podmienok úspešnosti realizácie cieľov programu obce. Je zrejmé, že pre špecifické riešené problémy a projekty je potrebné, aby pracovná skupina spracovala aj špecifické pravidlá v súlade so stanovenými zásadami. Pritom je potrebné rešpektovať aj väzby na okolie napr. stavebný dozor, životné prostredie, hygiena, veterinárna starostlivosť, ochrana prírody a krajiny, finančné úrady, okresné, mestské a krajské úrady a pod.

Pre manažment v rámci organizačných zásad musia byť vymedzené základné činnosti jednotlivých úrovní, zodpovednosť, spôsob a forma predkladania správ, časové charakteristiky (napr. frekvencia pravidelného hodnotenia a schvaľovania zastupiteľstvom obce, predkladania správ pracovnými skupinami a pod.) Vlastný rámec manažmentu programu je vymedzený tromi hlavnými procesmi, ktorými sú: kontrola, monitoring a hodnotenie.

5.1 Kontrola, monitoring a hodnotenie plnenia PRO 2023-2030

Kontrola

Štandardne má byť vykonávaná: fyzická, ekonomická a kvalitatívna kontrola na mieste. Vo fáze schvaľovania je potrebné kontrolovať výsledky posúdenia prijateľnosti projektu, prípravu zmlúv, kontrolu v priebehu, ukončenia etapy alebo realizácie, pred platbami a pod.

Kontrola má byť vykonávaná aj u dodávateľa materiálu a služieb. Z kontroly je potrebné spracovať správy, ktoré sú podkladom pre platby (fondy EÚ, banky). Obsahom je, či realizácia rešpektuje stanovené parametre projektu, finančné prostriedky a či bol dosiahnutý cieľ programu.

Monitoring

Proces monitorovania PRO sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania PRO až do ukončenia jeho platnosti a to na úrovni projektov. Projekt predstavuje základný prvok monitorovania a na úrovni programu je pripravovaná súhrnná monitorovacia správa za príslušný rok. Výstupnými údajmi pre monitorovanie sú údaje z plánovaných a dosiahnutých ukazovateľov výstupu, výsledku a dopadu jednotlivých projektov. Výsledkom monitorovania je monitorovacia správa za príslušný rok schválená v Obecnom zastupiteľstve (projekty z EŠIF – aj monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v ITMS).

Starosta (v spolupráci s externou spoločnosťou, ak sú náklady na externý manažment oprávnenými nákladmi projektu) je osoba zodpovedná za prípravu monitorovacej správy a za projekt. Výsledky monitorovania sú podkladom pre hodnotenie vykonávané na úrovni programu. Monitorovanie plnenia PRO bude predstavovať stály proces zameraný na sledovanie zmien prostredníctvom navrhnutých ukazovateľov, vzťahujúcich sa na jednotlivé projekty, vykazujúcich stav implementácie výstupov, výsledkov a dopadov a poukazujúcich na

dosiahnutý vývoj vo vzťahu k akčnému plánu a financiám. Cieľom monitorovania je získavanie informácií o skutočnom plnení opatrení na zmenu negatívneho vývoja, spôsobu realizácie, definovanie a prijatie korekčných opatrení.

Samospráva bude jedenkrát ročne získavať a spracovávať pripomienky partnerov, úradu, poslancov a verejnosti, v čase začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok. Táto činnosť je naplánovaná do termínu príslušného roku, kedy bude predložené hodnotenie PRO za predchádzajúci rok, jeho prípadná aktualizácia, hodnotenie ukazovateľov vrátane korekcií v rámci pravidelného každoročného hodnotenia. V prípade nutnosti korekcií mimo rámec pravidelného každoročného hodnotenia PRO budú na základe podnetu starostu, či poslancov obecného zastupiteľstva komisie OZ navrhovať a odporúčať opatrenia pre odstránenie nedostatkov a nezrovnalostí.

Proces hodnotenia sa bude v súvislosti s uvedeným postupom vykonávať na úrovni PRO systematicky a priebežne počas celého trvania programu až po predloženie správy z hodnotenia programu. Strategické hodnotenie nie je pre túto úroveň dokumentu povinné a proces hodnotenia sa vykonáva hlavne na operatívnej úrovni, ktorá je založená na každoročnom hodnotení. Vyhodnotenie PRO bude prebiehať v zmysle platnej legislatívy o podpore regionálneho rozvoja každoročne hodnotiacou a monitorovacou správou, ktoré prejdú schvaľovacím procesom v obecnom zastupiteľstve. Pokrok k dosiahnutiu stanovených cieľov jednotlivých prioritných oblastí predstavuje hodnotiaci správa za príslušný rok, ktorá je zároveň výstupom hodnotenia. Vstupnými údajmi pre prípravu tejto správy sú výsledky monitorovania, čiže monitorovacie správy jednotlivých projektov realizovaných v rámci programu.

Monitorovacie a hodnotiace správy vytvárajú podklad pre rozhodnutia orgánov (Obecné zastupiteľstvo, starosta) pri riadení realizácie programu s účelom dosiahnuť pokrok smerom k dosiahnutiu cieľov jednotlivých prioritných oblastí PRO.

5.2 Vyhodnocovanie a spôsob modifikácie PRO 2023-2030

Hlavným hodnotiacim dokumentom PRO bude **Správa o realizácii PRO**, ktorú vypracuje obecný úrad.

Spôsob modifikovania PRO bude **predložením návrhov na modifikovanie PRO** na zasadnutí obecného zastupiteľstva. Občania a inštitúcie môžu tiež v písomnej forme predložiť návrh na modifikovanie PRO. Doplnenie PRO sa uskutoční formou vypracovania *Návrhu na doplnenie PRO*, ktorý bude obsahovať konkrétne nové špecifické ciele, opatrenia, aktivity a úlohy. Návrh sa predloží na schválenie obecnému zastupiteľstvu. Ak doplnenie PHSR bude spojené s možnosťou získať finančné prostriedky, alebo bude vyvolané inou nevyhnutnou potrebou, môže sa kvôli tomu tiež iniciovať **mimoriadne zasadnutie obecného zastupiteľstva**.

FINANČNÁ ČASŤ

6 FINANČNÁ ČASŤ

Pre finančný plán je možno vychádzať zo súčasných podmienok a očakávaných predpokladov získavania zdrojov na realizáciu programu. Odhad realizácie program vychádza z týchto očakávaných zdrojov:

- ❖ **vlastné zdroje** - *podielové dane z príjmov (štátny rozpočet), vlastné dane a poplatky, pokuty a penále, predaj, prenájom, príjmy z účasti v podnikoch, tiež možnou emisiou komunálnych obligácií s dlhou dobou splatnosti, a pod.*
- **externé zdroje** - *úvery domácich a zahraničných finančných inštitúcií, grantové schémy EÚ a iných vyspelých krajín*
- **iné zdroje** - *zdroje fyzických a právnických podnikateľských subjektov, alebo združení podnikateľov v spojení so združením obcí – mikroregiónu.*

Spresnenie finančného plánu bude riešené ako súčasť ďalšej etapy programovacieho cyklu programu. Presnejšia špecifikácia finančného rámca a alokácie finančných prostriedkov na realizáciu stratégie, jej konkrétnych opatrení a úloh bude vykonaná postupne na základe verejného schválenia predloženej stratégie rozvoja obce.

Je potrebné zdôrazniť, že výška získania podpory EÚ zo štrukturálnych fondov je podstatná. Tá je limitovaná vo väčšine prípadoch len kvalitou projektov. Môže byť teda podstatne vyššia, ale aj nižšia. Ďalším atribútom pre zvýšenie finančných prostriedkov je možnosť čerpania prostriedkov z ďalších fondov, iniciatív či už európskeho, alebo až svetového meradla. Výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít stanovená je len orientačne. Táto časť sa bude konkretizovať v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov, možností obecného rozpočtu. Jednou z kľúčových problémov pri realizácii PHSR je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, ide tiež o zdroje zahraničné, najmä o prostriedky Európskej únie.

Finančný plán realizácie cieľov PRO je možné detailne vypracovať iba pokiaľ by boli známe rozpočtové náklady na všetky plánované aktivity v rámci PRO. Vzhľadom k tomu, že v čase schválenia PRO nie je možné stanoviť rozpočtové náklady všetkých aktivít na obdobie celej realizácie a obec ešte nemá spracované stavebné projekty a cenové kalkulácie pre všetky plánované aktivity, nie je možné vypracovať v rámci PRO detailný rozpočet s presne špecifikovanými nárokmi na finančné zdroje. Celkový rozpočet a financovanie realizácie jednotlivých aktivít sa bude riešiť priebežne na úrovni ročných akčných plánov a ročného rozpočtu obce podľa konkrétnych aktivít plánovaných a realizovaných v jednotlivých rokoch. V rámci PRO je spracovaná finančná predikcia nákladov, teda predpokladaný model financovania. Časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení je závislý od finančnej spôsobilosti obce a zároveň od dotácií - harmonogramu výziev z jednotlivých operačných programov.

Formulár č. F 5 - Model financovania – intervenčná matica

Opatr.	2025	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	SPOLU
1.1									400 000
1.2									150 000
1.3									80 000
1.4									350 000
1.5									100 000
1.6									55 000
1.7									7 000
1.8									40 000
1.9									180 000
1.10									60 000
1.11									60 000
2.1									80 000
2.2									30 000
2.3									20 000
2.4									15 000
2.5									55 000
2.6									40 000
2.7									100 000
2.8									100 000
3.1									400 000
3.2									40 000
3.3									450 000
3.4									20 000
3.5									6 000
3.6									80 000
SPOLU									2 918 000

Zdroj: vlastné spracovanie

Formulár č. E 5 – Indikatívny rozpočet - sumarizácia

	2023 - 2030 SPOLU v €
1.Prioritná oblasť- Infraštruktúra a občianska vybavenosť	1 482 000
2.Prioritná oblasť- Zvýšenie kvality spoločenského života a športu	440 000
3.Prioritná oblasť- Skvalitnenie životného prostredia	996 000
SPOLU	2 918 000

Zdroj: vlastné spracovanie

Indikatívny rozpočet predstavuje predikciu predpokladaných výdavkov na plánované opatrenia vyplývajúce z PRO obce a z potrieb realizácie jednotlivých opatrení. Na vedomie je potrebné vziať fakt, že nie všetky opatrenia sa obci podarí zrealizovať, vzhľadom na to, že sú striktne závislé od možnosti financovania z jednotlivých dotácií. Pri financovaní z dotácií je pre samosprávy obvyklé spolufinancovanie z vlastných zdrojov vo väčšine prípadov vo výške 5% - 10% zo žiadanej sumy. Z uvedeného vyplýva, že indikatívny rozpočet pri realizácii všetkých

opatrení by z vlastných zdrojov predstavoval na spolufinancovanie sumu od 176 350 – 352 700 €. Do úvahy je rovnako potrebné vziať skutočnosť, pohyb cien na trhu, najmä stavebných materiálov, ktorý ovplyvňovaný mnohými externými faktormi.

Kľúčovým zdrojom financovania investičných aktivít Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce vzhľadom na jeho finančnú náročnosť a možnosti obecného rozpočtu budú predovšetkým zdroje z fondov EÚ a tiež rôzne dotácie zo zdrojov štátneho rozpočtu SR. Spolufinancovanie jednotlivých aktivít bude v obci riešené vlastnými zdrojmi alebo prostredníctvom komerčných úverov. Na čerpanie zdrojov z fondov EÚ ma obec všetky predpoklady. Finančná analýza obecného rozpočtu z hľadiska likvidity a zadlženosti obce dokazuje, že obec je schopná spolufinancovať investičné projekty financované prostredníctvom fondov EÚ. Základnou a najvýhodnejšou formou financovania projektov podporených z fondov EÚ pre verejný sektor je nenávratný finančný príspevok (NFP), ktorého výška pre jednotlivé projekty je stanovená v príslušných Operačných programoch a Schémach štátnej pomoci. Indikatívne možnosti financovania jednotlivých aktivít a opatrení PRO zo zdrojov EÚ sú uvedené pri príslušných aktivitách v realizačnej časti PRO.

7 ZÁVER

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Pinkovce na obdobie 2023-2030 je strategický strednodobý dokument určujúci víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Dokument predstavuje základné východisko pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce. PRO je dokument živý, otvorený, reagujúci na zmeny. Cieľom PRO je hlavne načrtnúť smer, ktorý vytvorí vhodné podmienky pre riešenie problémov, vyskytujúcich sa v obci. Zámerom tvorby PRO je vytvoriť programový dokument pre podporu rozvoja obce aktivizáciou a koordináciou všetkých ekonomických, kultúrnych a spoločenských subjektov tak, aby bol maximálne využitý potenciál územia na dosiahnutie ekonomickej, kultúrnej a spoločenskej prosperity pri akceptovaní princípov trvalo udržateľného rozvoja.

Spracovaný dokument prezentuje súčasný stav i perspektívy rozvoja územia obce, ktorá sa snaží zlepšiť životné podmienky svojich občanov a uspokojiť potreby návštevníkov. PRO zohľadňuje väzby medzi rozvojovými zámermi obce a samosprávneho kraja, ktorého je obec súčasťou. Prepojenosť týchto väzieb je predpokladom efektívnej alokácie finančných prostriedkov, ktorú jednotliví žiadatelia musia preukázať pri predkladaní svojich žiadostí o podporu financovania ich aktivít zo zdrojov EÚ, resp. štátnych zdrojov.

Získanie finančnej podpory z verejných zdrojov (európskych, štátnych alebo regionálnych) si v súčasnosti vyžaduje existenciu spracovanej rozvojovej stratégie – národnej, regionálnej, subregionálnej i lokálnej. Vyžaduje to aj Zákon o podpore regionálneho rozvoja podľa ktorého majú mať obce schválený program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, ktorý by mal byť v súlade s rozvojovým dokumentom vyššej hierarchickej úrovne.

Zoznam použitej literatúry

Expertná štúdia a stratégia pre rozvoj kreatívnej ekonomiky Košického kraja
Integrovaný regionálny operačný program „IROP“ - programový dokument SR pre programové obdobie 2021 – 2027
Národná stratégia regionálneho rozvoja SR
Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR
Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja KSK
Program obnovy krajiny Košického kraja
Program rozvoja vidieka 2021 - 2022
Regionálna integrovaná územná stratégia Košického kraja
Regionálna inovačná stratégia Košického kraja
Stratégia CLLD
Stratégia na zmiernenie sociálnej exklúzie v Košickom kraji
Stratégia rozvoja vidieka KSK
Stratégia trvalej udržateľnosti financovania opráv a údržby ciest II. a III. triedy v Košickom kraji
Štatistika Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny
https://www.upsvr.gov.sk/statistiky.html?page_id=1247
Územný plán KSK
Verejné investície na východnom Slovensku (OECD)